

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА
КАФЕДРА ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

освітній ступінь «**Магістр**»

на тему: «**Організаційно-методичні засади обліку і контролю основних засобів у Товаристві з обмеженою відповідальністю «***** **» Золочівського району Львівської області**»

**Виконав: студент 2 курсу, групи Оп - 61
Спеціальності 071 «Облік і оподаткування»**

ЖИБАК Я.О.

(Прізвище та ініціали)

Керівник: д.е.н., доцент МАЛЕЦЬКА О.І.

(Прізвище та ініціали)

Рецензент: _____

(Прізвище та ініціали)

ДУБЛЯНИ 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА
КАФЕДРА ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ

Освітній ступень «Магістр»
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
(шифр і назва напрямку підготовки, спеціальності)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Зав. кафедри _____
(підпис)
«20» лютого 2023 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу студентці

Жибаку Ярославу Орестовичу
(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. **Тема роботи** «Організаційно-методичні засади обліку і контролю основних засобів у Товаристві з обмеженою відповідальністю «***** ****» Золочівського району Львівської області»

Керівник роботи МАЛЕЦЬКА ОЛЬГА ІВАНІВНА, к.е.н., доцент
(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджена наказом ЛНУП від «27» жовтня 2023 року № 572/к-с

2. **Термін** задачі студентом закінченої кваліфікаційної роботи до «15» січня 2023 року

3. **Вихідні дані для кваліфікаційної роботи:** нормативно-правові та літературні джерела за темою роботи, дані аналітичного та синтетичного обліку, річна фінансова та статистична звітність досліджуваного сільськогосподарського підприємства, Інтернет-джерела, методичні рекомендації

4. **Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань, які потрібно розробити)**

ВСТУП

1. РОЗДІЛ I. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ
ОБЛІКУ І АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

1.1 Економічний зміст та класифікація основних засобів

1.2 Огляд нормативно – правових актів та літературних джерел

1.3 Методи дослідження в галузі бухгалтерського обліку

РОЗДІЛ II. ОЦІНКА РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ, ОБЛІКУ І АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У ТОВ

«***** ****»

2.1 Організаційно-економічна характеристика та аналіз основних засобів ТОВ «*****»

2.2 Документальне оформлення основних засобів у ТОВ «*****»

2.3 Аудит основних засобів

РОДІЛ III. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У ТОВ «*****»

3.1 Шляхи вдосконалення організації та автоматизації обліку основних засобів

3.2 Шляхи поліпшення аудиту основних засобів підприємства

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. Перелік графічного матеріалу: таблиці, схеми, рисунки

6. Дата видачі завдання «20» лютого 2023 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи
1	Отримання завдання. Вивчення рекомендованої літератури по темі ДР. Написання аналітичного огляду. Вивчення об'єкту. Аналіз існуючого стану (складання програми; написання пояснювальної записки; підготовка картографічних матеріалів для дипломної роботи).	20.02.23-30.03.23 р.
2	Розробка перспективного рішення та його обґрунтування (написання перспективної частини; виготовлення планової основи для основного варіанту роботи).	01.04.23 – 31.08.23 р.
3	Розробка та обґрунтування пропозицій щодо реалізації роботи.	01.09.23 – 31.10.23 р.
4	Кінцеве оформлення дипломної роботи (здача пояснювальної записки керівнику ДР; виправлення його зауважень; здача ДР на рецензування; кінцеве оформлення ілюстративних матеріалів, таблиць).	01.11.23 – 25.11.23 р.
5	Підготовка до захисту в ЕК. Перевірка кваліфікаційної роботи на плагіат. Пробний захист на випускній кафедрі (написання доповіді й погодження її з керівником ДР; виправлення зауважень у графічній частині).	26.11.23 – 24.01.24 р.

Студент

_____

(підпис)

ЖИБАК Я.О.

(прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи)

_____

(підпис)

МАЛЕЦЬКА О.І.

(прізвище та ініціали)

УДК: 631.162

«Організаційно-методичні засади обліку і контролю основних засобів у Товаристві з обмеженою відповідальністю «***** ***» Золочівського району Львівської області»

Жибак Я.О. - кваліфікаційна робота. Кафедра обліку та оподаткування.
- Дубляни, Львівський НУП, 2024.

86с. текст. част. 12 рис., 28 табл., 73 джерел.

Метою кваліфікаційної роботи є удосконалення теоретичних, методологічних, організаційних та прикладних аспектів обліку, аналізу та аудиту основних засобів.

Перший розділ роботи – теоретичний. В цьому розділі висвітлено економічну суть, значення обліку і аудиту основних засобів. Розкрито нормативно-правове забезпечення обліку і аудиту основних засобів.

У другому розділі проаналізовано стан господарської діяльності товариства з обмеженою відповідальністю «***** *****» Золочівського району Львівської області. А також розкрито суть первинного, синтетичного та аналітичного обліку основних засобів та нарахування амортизації (зносу) основних засобів.

У третьому розділі, розглянуто питання автоматизації та удосконалення обліку і шляхи поліпшення аудиту основних засобів.

Пропозиції із вдосконалення можуть бути впроваджені в облікову практику досліджуваного сільськогосподарського підприємства.

АНОТАЦІЯ

У магістерській кваліфікаційній роботі висвітлено сутність, значення обліку і аудиту основних засобів, розглянуто їх нормативно-правове забезпечення. Проведено аналіз сучасного стану розвитку у ТОВ «*****» **** району **** області. Описано стан бухгалтерського обліку основних засобів у ТОВ «*****». Внесено пропозиції щодо удосконалення обліку основних засобів, зокрема запропоновано автоматизацію обліку на даній ділянці. Вказано на необхідність використання Міжнародних стандартів фінансової звітності.

ANNOTATION

In the master's qualification work, the essence, meaning of accounting and auditing of fixed assets is highlighted, their regulatory and legal support is considered. An analysis of the current state of development in "*****" LLC of **** district of **** region was carried out. The state of accounting of fixed assets in "*****" LLC is described. Proposals were made to improve the accounting of fixed assets, in particular, the automation of accounting in this area was proposed. The need to use International Financial Reporting Standards is indicated.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ I ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ І АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ	8
1.1. Економічний зміст та класифікація основних засобів.....	8
1.2 Огляд нормативно – правових актів та літературних джерел...	18
1.3. Методи дослідження в галузі бухгалтерського обліку.....	20
РОЗДІЛ II ОЦІНКА РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ОБЛІКУ І АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У ТОВ «***** *****».....	26
2.1 Організаційно-економічна характеристика та аналіз основних засобів ТОВ «***** *****».....	36
2.2. Документальне оформлення основних засобів у ТОВ «***** *****».....	
2.3. Аудит основних засобів	
РОЗДІЛ III. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У ТОВ «***** *****»	
3.1. Шляхи вдосконалення організації та автоматизації обліку основних засобів	
3.2. Шляхи поліпшення аудиту основних засобів підприємства	
ВИСНОВКИ	

ВСТУП

Актуальність проблеми. Проблеми обліку основних засобів у сучасному корпоративному середовищі стають все більш актуальними у світлі потреби інвесторів та інших зацікавлених сторін отримати точну та достовірну інформацію про стан та ефективність їх використання.

Основною проблемою вирішення цього питання є недостатня теоретико-методологічна база, яка характеризується однорідними підходами та зосередженістю науковців на окремих аспектах теми. Формування інтегрованої стратегії управління основними засобами, яка є успішною та реалізовуватиметься в умовах мінливої ринкової економіки, значною мірою гальмується відсутністю розробки наукового підходу.

Значимість і складність діяльності, пов'язаної з використанням основних засобів, часто вказує на їх роль у забезпеченні ефективної діяльності корпоративної організації. Як наслідок, вирішальним етапом облікового процесу є встановлення контрольної функції обліку основних засобів та їх ефективного використання.

Система основних засобів є дуже складною, з широким набором ознак. Основні засоби іноді називають довгостроковими або необоротними активами, оскільки вони часто беруть участь в економіці і частково передають свою вартість на товари (роботи, послуги). Фактично майно, термін корисного використання якого перевищує один рік, вважається основним фондом. Не кажучи вже про те, що основні фонди не дуже ліквідні. Це свідчить про те, що лише через значний проміжок часу (шість місяців і більше) їх можна перетворити на готівку без великих збитків. Очевидно, що основні принципи, модифіковані для певного типу компанії,

Однією з характеристик основних засобів є їх слабка структурна мінливість протягом коротких періодів часу, що робить їх погано піддатливими для оперативного управління.

Метою кваліфікаційної роботи є удосконалення теоретичних, методологічних, організаційних та прикладних аспектів обліку, аналізу та аудиту основних засобів.

Для досягнення бажаного результату необхідно було виконати такі **завдання**:

- визначити основні складові основних засобів підприємства як об'єкти обліку та аудиту; -

- критично оцінити нормативно-правову базу, що регулює бухгалтерський облік;

- висвітлити документальне оформлення операцій з основними засобами підприємства;

- узагальнити організацію та методiku синтетичного та аналітичного обліку основних засобів підприємства;

- розкрити порядок відображення інформації про основні засоби у фінансовій та податковій звітності;

- методи аналізу та аудиту основних фондів підприємства адаптовані до умов підприємства;

- обґрунтувати напрями вдосконалення обліково-інформаційної системи підприємства за результатами аналізу та аудиту основних засобів.

Об'єкт дослідження – процес забезпечення організованого, методичного обліку та аудиту основних засобів підприємства.

Предмет дослідження є сукупність теоретико-методичних та науково-практичних особливостей обліку та аудиту основних засобів ТОВ «*****».

Новизна кваліфікаційної роботи. На основі узагальнення наукових методологій визначено основні засоби як об'єкт обліку, аналізу та аудиту з урахуванням взаємодоповнюваності процесів їх категоризації та оцінки. Запропоноване визначення ґрунтується на певних характеристиках основних засобів, спричинених процесом перетворення їх вартості на виготовлення продукції, враховуючи тривалість їх виробничої діяльності;

Інформаційною базою дослідження є дані державної служби статистики України, первинні документи, реєстри бухгалтерського обліку ТОВ «***** **», спеціальна наукова література, наукові праці, матеріали конференцій та семінарів за темою, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, міжнародні стандарти фінансової звітності, інтернет-ресурси та джерелами інформації в цьому дослідженні є фінансова та статистична звітність.

РОЗДІЛ I

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ І АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

1.1 Економічний зміст та класифікація основних засобів

Основні засоби повинні забезпечувати належні матеріальні умови для здійснення господарської діяльності підприємства, зберігання необхідного обсягу виробничих запасів, транспортування, розвантажувально-навантажувальних, господарських та інших підготовчих операцій, пов'язаних з виробництвом та реалізацією продукції, надання послуг, організації праці та відпочинку працівників підприємства, щоб підвищити ефективність їхньої праці та ефективність господарювання в цілому. Для вирішення цих завдань потрібна наполеглива робота з формування обсягу та складу основних засобів, розробки умов їх експлуатації, забезпечення їх робочої здатності та визначення політики амортизації.

Таким чином, основні засоби є основним компонентом продуктивних сил, який сприяє процесу виробництва, а також розподілу, обміну та споживання ресурсів. Також, слід зазначити, що сучасні визначення основних засобів не є чіткими.

З економічної точки зору «основні засоби» зазначають матеріали, які використовують у діяльності підприємства час, який перевищив 365 календарних днів від дати їх введення в експлуатацію і їхня вартість зменшується в результаті їх фізичною або моральною зношеністю.

Основними характеристиками основних засобів є:

- використання в натуральному вигляді протягом тривалого періоду часу (не менше року);
- схильність до зносу, яка проявляється розширенням внутрішньої великої подальшої експлуатації через старіння та закінчення запасу потужності (матеріальний знос) або зниження ефективності подальшої

експлуатації через створення основних засобів з якіснішими характеристиками (мораль знос);

- особливості кругообігу та відшкодування вартості – через метод збільшення амортизації, при якому амортизаційні відрахування віднесено на поточну вартість бізнесу, а також вартість товарів і послуг.

Основні засоби підприємства здійснюють важливу роль у фінансово-господарській діяльності, оскільки вони гарантують безперебійну роботу всіх підприємств. Але питання залучення основних засобів має як позитивні, так і негативні сторони, оскільки це вимагає значних грошових вкладів. Для своєчасного відновлення основних засобів можуть перешкодити такі причини: недостатньо грошових ресурсів, які залежать від фінансової можливості та низька ефективність роботи в минулому; висока вартість основних засобів у порівнянні з іншими активами та іншими факторами. Визначене дозволяє прийти до висновку, що кожному підприємству потрібний підхід до процесу управління ефективністю використання основних засобів у сфері фінансів і управління.

Об'єкт основних засобів є частиною обліку основних засобів. Об'єкт основних засобів - це завершений пристрій з усіма приладами застосування, або окремо виділений конструктивно відокремлений предмет, призначений для виконання певних самостійних функцій, або відокремлений комплекс конструктивно з об'єднаних предметів одного або різного призначення, що мають загальні засоби застосування, приладдя, керування та єдиний фундамент, внаслідок чого кожен предмет може виконувати свої функції, а комплекс - це певна робота тіла. У бухгалтерському обліку частини одного об'єкта основних засобів можна визнавати як окремий об'єкт основних засобів, якщо відрізняються терміни їх корисного використання (експлуатації).

Так, придбання ОЗ, отримані за рахунок грантів, повинні бути обліковані ретельно. У таких випадках МСБО 16 дозволяє зменшити балансову вартість придбаного активу на суму залученого урядового гранту, а

П(С)БО 7 не дозволяє відображати дохід і витрати у звітності про фінансові результати [3].

Облік купівлі ОЗ за допомогою пайових інструментів є важливим, оскільки МСБО 16 регулює інший стандарт бухгалтерського обліку, МСФЗ 2 «Платіж на основі акцій», і національні положення розглядають такі операції в контексті виплат працівникам. Таким чином, принципи обліку та оцінки окремих основних засобів, створених самостійно, є однаковими.

Нарахування амортизації на земельні ділянки є однією з проблем, з якою бухгалтери-початківці повинні особливо стежити. На вартість такої землі знос не підлягає, згідно з П(С)БО 7. Для компаній, які ведуть облік за міжнародними стандартами, є інша ситуація. Це пов'язано з тим, що МСБО 16 передбачає виключення, яке говорить: «у деяких випадках сама земля може мати обмежений термін корисної експлуатації, тоді її амортизують методом, який відображає вигоди, що мають бути отримані від неї».

З іншого боку, основні засоби необхідно класифікувати відповідно до їх унікальних характеристик. Одним із способів дізнатися про події, процеси та речі та їх аналізу є класифікація, яка є процесом групування їх у класи відповідно до спільних характеристик, атрибутів і моделей взаємозв'язків. Більше показників категоризації вказує на вищий рівень розуміння досліджуваних явищ, об'єктів, процесів і варіантів управління. Категоризація основних засобів допомагає в оцінці поточних основних засобів, визначенні потенційних стратегій підвищення ефективності їх використання та прийнятті критичних управлінських рішень. На рис. 1.1 і 1.2 показано їх групування.

Основні засоби поділяють на групи :

1. Основні засоби: земельні ділянки, капітальні витрати на освоєння землі, житлові будинки, споруди та пристрої передачі, машини та обладнання, автомобілі, інструменти, приладдя, інвентар (меблі), продуктивна і робоча худоба, багаторічні насадження та інші основні засоби.

Рис. 1.1 Групування основних засобів

Рис. 1.2 Класифікація виробничих фондів підприємства

2. Інші необоротні матеріальні цінності: природні ресурси, інвентарна тара, прокатні товари, бібліотечні кошти, малоцінні необоротні матеріальні цінності, тимчасові (нетитульні) споруди та інші нетитульні матеріальні цінності.

Для визначення нормативів амортизаційних відрахувань і розрахунку річних сум амортизації використовується більш ґрунтовна класифікація. Кожен вид основних фондів у своєму випадку поділяється на ряд груп і підгруп, до складу яких входять знаряддя праці з однаковими термінами експлуатації та подібним виробничо-технологічним призначенням (рис. 1.3).

Рис.1.3 Класифікація основних виробничих засобів

Спосіб відображення операцій з вибуття основних засобів залежить від умов розрахунків та їх підстав, у тому числі сплати вартості, безоплатності, внеску до статутного капіталу інших підприємств, бартерного обміну, ліквідації об'єкта, умов фінансового лізингу. Вартісна величина основних фондів відображається в балансі та звітності, що дозволяє розміщувати різні

техніко-економічні показники поряд з їх загальним обсягом, структурою, зносом, зношеністю, зміною складу окремих груп у динаміці.

Стосовно цих засобів, які враховуються на балансі основних засобів, підприємство здійснює інвентаризацію, амортизацію, поліпшення, переоцінку (рис. 1.4).

Рис. 1.4 Господарські операції з основними засобами

Згідно з новим Податковим кодексом України на сьогодні існують 16 груп основних засобів [55]. У таблиці 1.2 показано, як слід класифікувати активи з міркувань бухгалтерського обліку.

Таким чином, на основі аналізу основних категорій, які зараз використовуються, вчені дійшли наступних висновків: основа класифікації, яка визначила показники, які здебільшого призводять до варіацій у порядку процес нарахування амортизації; наявність обмеження ціни; надмірне агрегування груп категоризації, що ускладнює створення планів рахунків працівників, які мають на меті врахувати особливості діяльності підприємства та інформаційні вимоги, висунуті системою управління

Таблиця. 1.2.

Класифікація основних засобів для цілей бухгалтерського обліку

Групи	Мінімальні строки корисного використання, років
група 1 – земельні ділянки	–
група 2 – капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15
група 3 – будівлі	20
споруди	15
передавальні пристрої	10
група 4 – машини та обладнання	5
з них:	
електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 2 500 гривень	2
група 5 – транспортні засоби	5
група 6 – інструменти, прилади, інвентар (меблі)	4
група 7 – тварини	6
група 8 – багаторічні насадження	10
група 9 – інші основні засоби	12
група 10 – бібліотечні фонди	–
група 11 – малоцінні необоротні матеріальні активи	–
група 12 – тимчасові (нетитульні) споруди	5
група 13 – природні ресурси	–
група 14 – інвентарна тара	6
група 15 – предмети прокату	5
група 16 – довгострокові біологічні активи	7

Основні засоби виробництва поділяються на категорії за сферами діяльності: промисловість, сільське господарство, торгівля, транспорт, зв'язок, будівництво, громадське харчування та лісове господарство, постачання і збут матеріально-технічного обслуговування, заготівельна та інша діяльність, пов'язана з матеріальним виробництвом; ЖКГ; охорона здоров'я; фізична культура; соціальна безпека; освіта; культура; мистецтво; наука та наукове обслуговування; управління кредитуванням; та основні засоби, які перебувають у користуванні громадських організацій.

Таким чином, науковці, які досліджують тему основних засобів, повинні спробувати визначити групи на основі галузі, вимог до аналізу, тощо. Давайте розглянемо основні характеристики класифікації основних засобів (рис.1.5.)

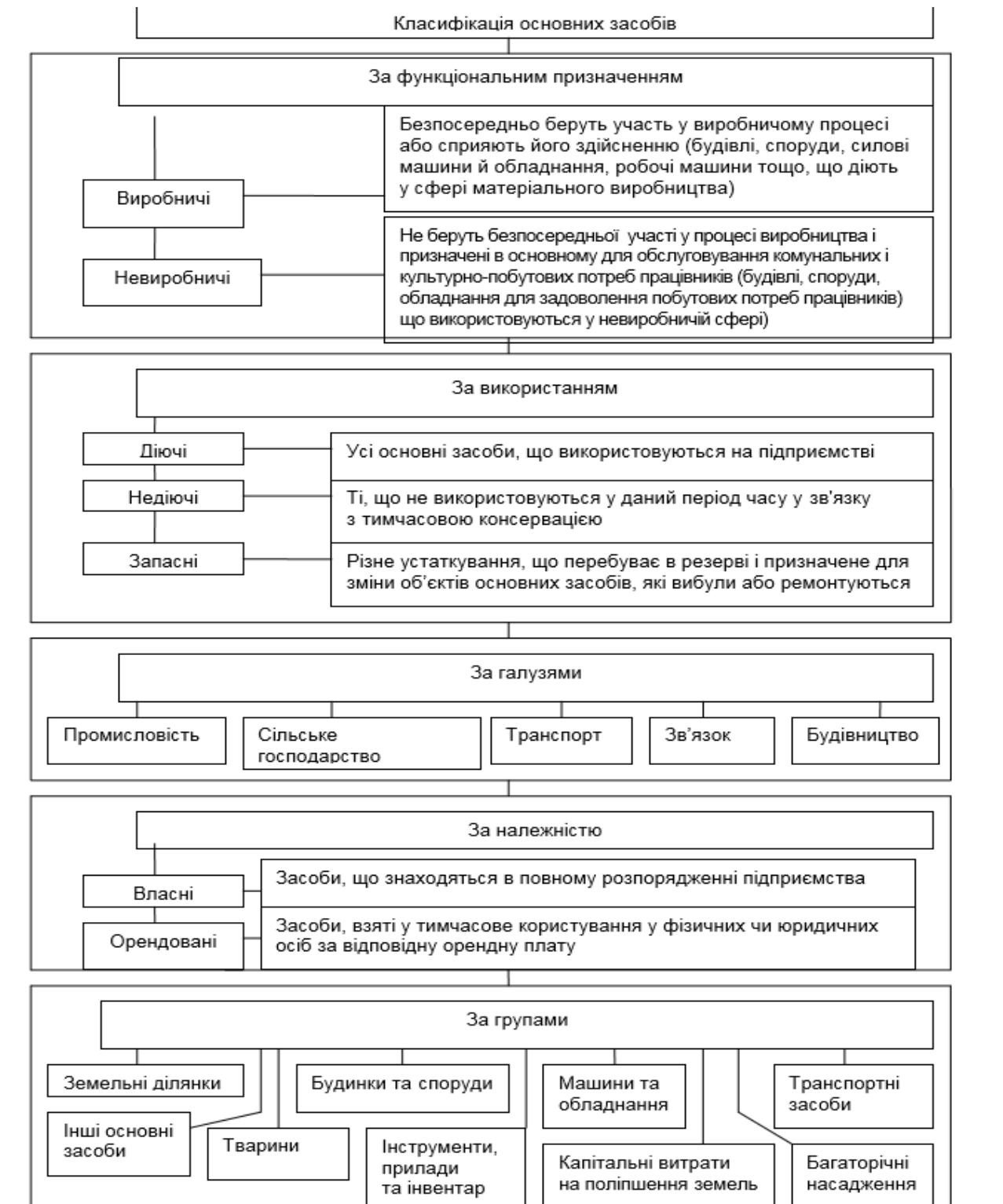

Рис.1.5. Класифікація основних засобів

1.2 Огляд нормативно – правових актів та літературних джерел

При організації обліку основних засобів необхідно використовувати кілька правових та нормативних документів.

Таким чином, на структуру господарського обліку поширювалися вимоги Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» від 16.07.1999 р. № 996-XIV, в якому зазначено, що «Бухгалтерський облік - це перевірка, вимірювання, реєстрація, накопичення, ведення бухгалтерського обліку, ведення бухгалтерського обліку, ведення бухгалтерського обліку, ведення бухгалтерського обліку та загальна звітність господарської діяльності». Зберігайте та розповсюджуйте для використання під час прийняття рішень серед внутрішніх і зовнішніх користувачів»[13].

Під час вивчення теоретичних положень та сучасних розробок бухгалтерського обліку основних засобів виявлено численні проблеми, що знижують ефективність використання основних засобів. Методичну основу викладено в «Основних інструментах» П(С)БО 7.

Згідно з п. 4 Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» основні засоби підприємства – це матеріальні активи які підприємство утримує з метою використання їх у виробничому процесі або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних та соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за один рік) [43].

У цьому стандарті викладено три основні обов'язки щодо обліку основних засобів:

- 1) Вивчіть наявні у вас ресурси на певний момент;
- 2) зміна початкової або балансової вартості основного вмісту відповідно до МСБО;
- 3) Зробити будь-які запити щодо нарахування амортизації.

Для кращого розуміння положень, що регулюють це положення, радимо порівняти та протиставити терміни, що містяться в NSBO та IAS. Це

дозволить чітко бачити будь-які потенційні розбіжності в обліку основних засобів (табл. 1.2).

Таблиця. 1.2.

Критерій порівняння	П(С)БО 7	МСБО 16
Особливості формування первісної вартості	Не передбачено створення резерву майбутніх витрат	Можливо, буде необхідно зменшити резерв майбутніх витрат на знесення, ліквідацію та реставрацію території після закінчення діяльності. Обов'язкові резерви виводяться шляхом уточнення з МСБО 37 за поточною вартістю. Витрати на демонтаж виробництва, оцінені за МСБО 2
Класифікація ОЗ	Є чітка деталізація	Є лише приклади окремих класів
Амортизація	Слід починати нарахування з місяця, що є наступним після введення ОЗ в експлуатацію	Починають, коли ОЗ стає придатним для використання
Методи амортизації	Прямолінійний, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний, виробничий.	Прямолінійний, метод зменшення залишку та метод суми одиниць продукції.
Тимчасовий простій ОЗ	Амортизація має бути припинена на час ремонту, модернізації, добудови, дообладнання та консервації	Пункт 55 МСБО 16 забороняє тимчасове призупинення амортизації; однак, якщо ОЗ не використовувався у виробництві, він може дорівнювати нулю з використанням попередньо обговорених процедур амортизації.
Переоцінка ОЗ	У п. 17 ПСБО 7 є індексаційний алгоритм переоцінки ОЗ, де первісна вартість та накопичена сума амортизації змінюються пропорційно.	Є можливість вибору: або індексаційний спосіб, або виключення накопиченої амортизації з валової вартості ОЗ та переоцінка «чистої» фінансової вартості ОЗ.
Перегляд оцінки обліку ОЗ	Лише коли очікуються зміни у оцінці економічних вигід від використання ОЗ	один раз на кінець року використовують метод амортизації, термін експлуатації та ліквідаційна вартість
Вибуття	Є можливість безоплатної передачі та невідповідність критеріям визнання активу	Коли відюувається вибуття ОЗ з експлуатації може вийти без очікування економічних вигід від вибуття його

Відповідно до критеріїв оцінки для визнання частини та того, що становить об'єкт основних засобів, МСБО 16 «Основні засоби» дозволяє винести професійне судження на основі чітко застосованих вимог П(С)БО. Тобто, незалежно від коливань тривалості практичного використання його складових частин, фірма має право чітко ідентифікувати об'єкт основних засобів. Слід зазначити, що стандарти та методичні вказівки МСБО 16. Важливо розбивати вартість основного обсягу статті на ключові частини та амортизувати кожну частину самостійно, без виділення (створення) окремих об'єктів, з обліку основних засобів. № 561 від 30.09.2003 р. на рахунок П(С)БО 7. Крім того, методика амортизації та термін використання цих необхідних компонентів може виявитися більш ефективним. Особливо слід звернути увагу на п. 14 МСБО 16, в якому зазначено, що спільне використання витрат на проведення планового технічного огляду об'єктів основних засобів допускається за умови, що діяльність відповідає вимогам для визнання її складовою частиною об'єкта основних засобів. [26]

За допомогою їх безперервної та суцільної техніки обліку господарські операції документуються в бухгалтерських регістрах. Відповідно до наказу Мінфіну України від 24 травня 1995 р. № 88 [23]. Правила визначають порядок формування, прийому, відображення та зберігання в бухгалтерському обліку вихідних документів, регістрів бухгалтерського обліку, обліку та звітності підприємств, їх об'єднань, бухгалтерських організацій (крім банків) незалежно від форми власності підприємства. Методичний план затверджено Міністерством фінансів України.

Наказом Міністерства земельної політики України від 21.12.2007 р. № 929 затверджено Методичні вказівки щодо застосування професійної форми оригіналів документів для обліку основних засобів сільськогосподарських підприємств відповідно до зазначених рекомендацій [22]. Ці методичні пропозиції, які ґрунтуються на вимогах первинних нормативно-правових актів і проектів для різних організацій — організацій бухгалтерського обліку в

організаційно-правовій формі, призначені для підтримки методичних закладів обліку основних засобів у сільськогосподарських підприємствах.

Облік товарних запасів є важливою складовою в структурі обліку основних засобів. Ця складова облікових процедур забезпечує перевірку та документальне підтвердження наявності та достовірності облікових даних матеріальних цінностей. Положення про перелік активів та пасивів згідно з наказом від 02.09.2017 р. № 879 затверджено Мінфіном. Він поширюється на іноземні представництва з питань господарської діяльності, а також юридичні особи, створені відповідно до законодавства України, незалежно від них та їх організаційно-правових форм і форм власності (крім банків). основний розділ [24].

Основні вказівки щодо планування та проведення інвентаризації детально викладені в «Положенні». Слід зазначити, що основою для інвентаризаційного опису, інвентаризаційної поведінки та звіральних відомостей є вимоги, викладені в «Положенні про надання облікової документації». Додатково до первинних документів враховуються вимоги та обов'язкові реквізити, визначені цим Положенням. При інвентаризації враховуються окремо основні засоби, нематеріальні активи, капітальні інвестиції, запаси, біологічні активи, грошові кошти, грошові витрати та їх еквіваленти, суворо декларовані форми документів, дебіторська та кредиторська заборгованість, витрати та видатки, видатки та витрати... активи і пасиви. Відкласти гроші. окремий розділ із вказівками щодо запису та перевірки результатів контрольного списку.

Комплексну інвентаризацію книг бухгалтерського обліку проводити згідно з «Методичними рекомендаціями щодо застосування книг бухгалтерського обліку в сільськогосподарських підприємствах», затверджених наказом Міністерства сільського господарства та лісового господарства від 04.06.2009 № 390. Детально про рахунок і ордер 4 А с.-г. [23].

Для здійснення нагляду за господарським контролем необхідно застосовувати певні нормативно-правові дії. Закон України "Про основні

заходи державного фінансового контролю в Україні" є одним із законопроектів; названа відповідно до Закону № 5463-VI від 16.10.2015) [14], який визначає статус, функції та правові основи Закону, крім його основних положень щодо організації фінансового контролю моєї держави та його діяльності.

Закон України "Про внесення змін до законів України" (№ 140-V) від 14 вересня 2006 року стосується аудиторської діяльності. [15] наводить приклад економічного контролю: визначення аудиту. перевірка бухгалтерського обліку, бухгалтерського обліку, оригіналів документів та інших даних про фінансово-господарську діяльність підприємств на предмет достовірності, повноти та відповідності їх звітності та обліку чинному та чинному законодавству.

Теорії і методиці обліку основних засобів присвячені дослідження відомих російських вчених, зокрема М.Ф. Огійчука, Л.К. Сука, В.М. Жука, Г.Г.Кірейцева, П.І. Гайдуцький, Ф.Ф. Бутинця та ін. Проте все більш поглибленими стають дослідження в напрямку їх адаптації до міжнародних стандартів і правил застосування чинних принципів і завдань бухгалтерського обліку для врахування вимог ефективного та раціонального використання основних засобів [7].

У наукових працях кількох економістів досліджуються реальні проблеми техніки обліку та аналізу основних фондів у господарствах. Тому серед останніх циклових і наукових публікацій, у яких розглядаються складні питання обліку основних засобів та пропонуються шляхи їх вирішення, можна виділити праці А. А. Білоусова, О. М. Губачової, М. І. Бондар, В. В. Костенко, О. В. Петрик та ін. На підставі результатів огляду літератури не можна було зробити висновок, що система обліку основних засобів не має недоліків, які потребують уточнення та уточнення.

Метою роботи Яцунської О.С. «Деякі проблеми обліку основних засобів в умовах реформування системи бухгалтерського обліку України» є удосконалення обліку основних засобів в Україні в рамках напрямів

реформування шляхом розробки практичних рекомендацій та посилення теоретичних. основи [51].

Отже, необхідна своєчасна розробка відповідних нормативно-правових актів та впровадження їх у практичну роботу.

Вивчення бухгалтерського обліку базується на досліджених системах соціально-економічних зв'язків у процесі побудови ринкової економіки. Це охоплює діалектичний зв'язок і взаємозалежність процесів і подій, що відбуваються в ширшій спільноті, особливо в аграрній економіці.

Систематичний спосіб дослідження використання фінансів вимагає переходу від ізольованого вивчення окремих економічних змінних і процесів до широкого поняття. Спеціалізоване дослідження структури фінансів сільського господарства дозволяє програмувати первинні та реальні аспекти його розвитку. За допомогою економічного аналізу необхідно визначити більш ефективні рішення для правильного вибору каналів збуту сільськогосподарської продукції або роботи для безперервного потоку готівки бізнесу.

Ми вважаємо, що дослідження грошей - це система, що складається з автономних та окремо незалежних частин. Ці аспекти окремої спеціалізованої інфраструктури і дають широку відповідь на проблему. Використання системних принципів дозволяє охопити численні аспекти, ознаки та систематичні процедури для аналізу підходів до посилення фінансової підтримки фірми.

Найбільш часто використовується спосіб порівняння при аналізі поточного стану комплектності та залишку поточних грошових коштів. Він використовується для одночасного порівняння банківських даних і касових чеків і вказує на величину відхилення.

Групування використовується для виявлення кореляцій і взаємозалежностей, закономірностей, таких як ціна, кількість проданих речей або виконана праця. Перевага цього методу полягає в тому, що він дає змогу

виявити закономірності зміни явищ, а також зв'язки та взаємозалежності між ними залежно від обсягу статистичних даних.

Графіки використовуються для ілюстрації згрупованих даних для легшого заповнення.

Кожна з облікових процедур має особливі характеристики та особливості. Розширений облік, або облік, що відбувається в системі за допомогою рахунків бухгалтерського обліку; Відображення облікової інформації формується на основі вихідних документів або загальних облікових реєстрів; Систематизація інформації базується на принципі подвійного введення; і Сальдо рахунку має бути відображено в балансі, а баланс активів і зобов'язань повинен підтримуватися – основні технічні компоненти методів бухгалтерського обліку.

Кожен із цих підходів має набір внутрішніх або уніфікованих положень, інструкцій та методичних пропозицій, які підтримують його впровадження та використання.

1.3. Методи дослідження в галузі бухгалтерського обліку

Вивчення бухгалтерського обліку базується на досліджених системах соціально-економічних зв'язків у процесі побудови ринкової економіки. Це охоплює діалектичний зв'язок і взаємозалежність процесів і подій, що відбуваються в ширшій спільноті, особливо в аграрній економіці.

Систематичний спосіб дослідження використання фінансів вимагає переходу від ізольованого вивчення окремих економічних змінних і процесів до широкого поняття. Спеціалізоване дослідження структури фінансів сільського господарства дозволяє програмувати первинні та реальні аспекти його розвитку. За допомогою економічного аналізу необхідно визначити більш ефективні рішення для правильного вибору каналів збуту сільськогосподарської продукції або роботи для безперервного потоку готівки бізнесу.

Ми вважаємо, що дослідження грошей - це система, що складається з автономних та окремо незалежних частин. Ці аспекти окремої спеціалізованої інфраструктури і дають широку відповідь на проблему. Використання системних принципів дозволяє охопити численні аспекти, ознаки та систематичні процедури для аналізу підходів до посилення фінансової підтримки фірми.

Найбільш часто використовується спосіб порівняння при аналізі поточного стану комплектності та залишку поточних грошових коштів. Він використовується для одночасного порівняння банківських даних і касових чеків і вказує на величину відхилення.

Групування використовується для виявлення кореляцій і взаємозалежностей, закономірностей, таких як ціна, кількість проданих речей або виконана праця. Перевага цього методу полягає в тому, що він дає змогу виявити закономірності зміни явищ, а також зв'язки та взаємозалежності між ними залежно від обсягу статистичних даних.

Графіки використовуються для ілюстрації згрупованих даних для легшого заповнення.

Кожна з облікових процедур має особливі характеристики та особливості. Розширений облік, або облік, що відбувається в системі за допомогою рахунків бухгалтерського обліку; Відображення облікової інформації формується на основі вихідних документів або загальних облікових реєстрів; Систематизація інформації базується на принципі подвійного введення; і Сальдо рахунку має бути відображено в балансі, а баланс активів і зобов'язань повинен підтримуватися - основні технічні компоненти методів бухгалтерського обліку.

Кожен із цих підходів має набір внутрішніх або уніфікованих положень, інструкцій та методичних пропозицій, які підтримують його впровадження та використання.

РОЗДІЛ II. ОЦІНКА РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ОБЛІКУ І АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У ТОВ

«***** *****»

2.1 Організаційно-економічна характеристика та аналіз основних засобів ТОВ «***** *****»

Товариство з обмеженою відповідальністю «***** *****» створено у 2007 році у складі агрохолдингу «Латагро». Підприємство створено на основі орендованих земель, площа яких (станом на 2014 рік) становить 5925 га.

Товариство розміщене на території Золочівського району Львівської області в с. Шнирів за 15 км від районного центру м. Броди і за 115 км від м. Львова.

ТЗОВ «***** *****» є виробником сільськогосподарської продукції на основі застосування новітніх технологій нульової та мінімальної обробки ґрунту, інтенсивних технологій захисту рослин та впровадження елементів систем точного землеробства. На сьогоднішній день вирощують широкий спектр сільськогосподарських культур: пшеницю, ріпак, кукурудзу, сою та соняшник – використовуючи у своїй діяльності передові технології для забезпечення продовольчої безпеки населення та діючи в рамках законодавства.

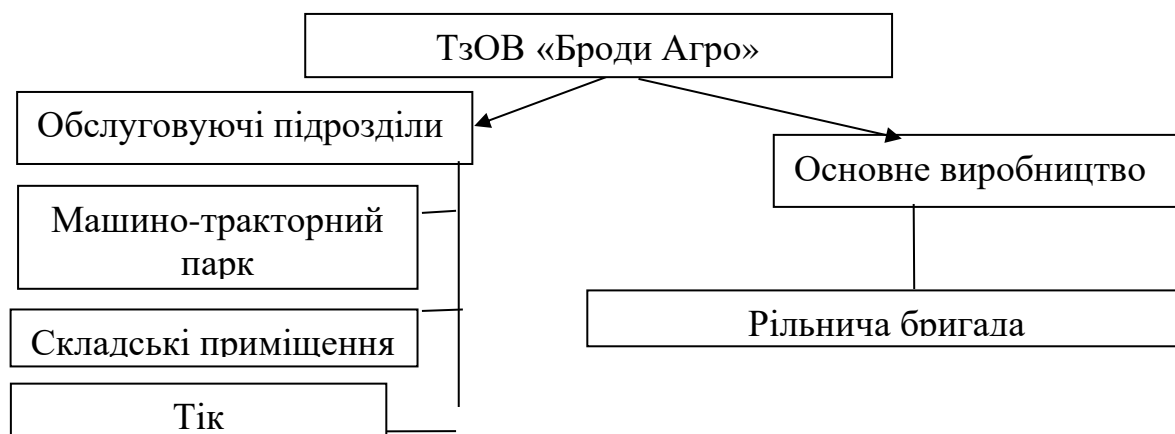

Рис. 2.1. Організаційна структура ТЗОВ «***** *****»

На території господарства є: рільнича бригада, машино-тракторний парк, складські приміщення, тік. Компактне розміщення виробничих підрозділів вигідне та зручне для господарства. Основною діяльністю ТзОВ «***** ****» є виробництво сільськогосподарської продукції (рослинництво) та її переробка. Для її вирощування підприємство використовує орендовані землі. У таблиці 2.1 подано структуру сільськогосподарських угідь господарства.

Таблиця 2.1

Структура сільськогосподарських угідь ТОВ «***** ****»

Назва	2020 рік		2021 рік		2022рік		2022 р. до 2020 р., %
	га	%	га	%	га	%	
Площа сільськогосподарських угідь – всього, га	----	-----	----	-----	----	-----	----
з них рілля	----	-----	----	-----	----	-----	----
інші землі	----	-----	----	-----	----	-----	----

Аналіз таблиці 2.1 показав, що в господарстві у 2022р. порівняно з 2020р. площа сільськогосподарських угідь зменшилася на 2404 га, в тому числі ріллі зменшилась на 2200 га, а площа інших земель зменшилась на 204 га. Вся земля, яка є в користуванні господарства - орендована рілля.

Джерелом формування основної частини мобільних коштів для багатьох підприємств є позичені кошти, які підлягають поверненню. Тому певна частина власних коштів підприємства повинна постійно перебувати у складі його мобільних коштів і складати власні обігові кошти.

Власні обігові кошти значною мірою гарантують, навіть при скороченні позичкових коштів, фінансування переважної частини виробничих запасів і дебіторської заборгованості покупців. Інша частина цих активів за умов нормального функціонування підприємства покривається кредиторською заборгованістю та іншими зобов'язаннями підприємства.

Таким чином, від оптимального співвідношення власного і позикового капіталів, великою мірою залежить фінансовий стан підприємства. В табл. 2.2 розглянемо структуру джерел коштів, що вкладені у майно досліджуваного підприємства.

Таблиця 2.2

Структура джерел коштів, що вкладені у ТОВ «***** *****»
за 2020-2022рр.

Показники	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Відхилення, 2022р. до 2020р., (+,-)	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Усього коштів	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
Власний капітал	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
Довгострокові зобов'язання	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
Поточні зобов'язання:	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Дані табл. 2.2 показують, що збільшення фінансових ресурсів підприємства у 2022 р. порівняно з 2021 р. відбулося за рахунок збільшення власного капіталу на 150378 тис. грн. та збільшення позичених коштів на 350449 тис.грн., в тому числі довгострокові зобов'язання збільшились на 1741950 тис.грн. та поточні - на 40615 тис.грн. Зменшення власного капіталу відбулося за рахунок того, що у господарстві за досліджуваний період зростають непокриті збитки. У своїй діяльності підприємство використовувало лише позичені джерела фінансування. У 2022 р. підприємство збільшило суми довгострокових зобов'язань. Сума власного капіталу на протязі всього періоду дослідження має від'ємне значення, тобто ТОВ «***** *****» немає власних джерел утворення і спирається лише на позичені кошти. Збільшення майна відбулося лише за рахунок довгострокових та поточних зобов'язань.

Отже, господарська діяльність підприємства потребує покращання, і першочерговими завданнями для підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва є = здешевлення собівартості продукції, підвищення врожайності сільськогосподарських культур, а також зменшення операційних, фінансових та інших витрат.

У процесі проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану неплатоспроможного підприємства потрібно визначити дебіторську заборгованість, встановити її обґрунтованість та строки виникнення; виявити нормальну та не виправдану дебіторську заборгованість; імовірність стягнення такої заборгованості та заходи, які застосовувалися.

Таблиця 2.3

Аналіз стану дебіторської заборгованості
ТОВ «***** *****» за 2020-2022рр.

	Показники	2020р.	2021р.	2022р.	Відхилення +,-
1	Обсяг реалізованих товарів (послуг), тис. грн.	----	-----	----	-----
2	Середньорічна вартість дебіторської заборгованості, тис. грн.	----	-----	----	-----
3	Оборотність дебіторської заборгованості	----	-----	----	-----
4	Період погашення дебіторської заборгованості, днів	-----	-----	----	-----
5	Частка дебіторської заборгованості у загальному обсязі поточних активів	----	-----	----	-----
6	Частка товарної дебіторської заборгованості у загальному обсязі дебіторської заборгованості	----	-----	----	-----
7	Відношення середньої величини дебіторської заборгованості до виручки від реалізації	----	-----	----	-----

На фінансовий стан підприємства впливає не наявність дебіторської заборгованості, а її розмір, рух і форма, тобто причини, у зв'язку з якими вона виникла. Значення аналізу дебіторської заборгованості особливо зростає в період інфляції, коли іммобілізація власних оборотних активів є дуже не вигідною. Важливим є контроль за співвідношенням дебіторської і кредиторської заборгованості. Значне перевищення дебіторської

заборгованості завжди загрожує фінансовій стабільності підприємства і потребує залучення додаткових джерел фінансування.

З даних таблиці 2.6 видно, що товарна дебіторська заборгованість займає значну частку у сумі дебіторської заборгованості досліджуваного підприємства (0,46, 0,59 та 0,53 за 2020р.-2022р. відповідно). Вся наявна дебіторська заборгованість займає 0,47 та 0,34 поточних активів ТОВ «*****» відповідно у 2022та 2020рр.

У результаті у фінансовому стані ТОВ «*****» протягом 2020 - 2022 років відбулися такі зміни: валюта балансу зросла через довгострокові та поточні зобов'язання; власний капітал зменшився через зростання непокритих збитків;

- власний капітал має від'ємне значення;
- зменшення обсягу реалізованої продукції (послуг),
- зменшення собівартості реалізованої продукції;
- зростання валового прибутку;
- зростання дебіторської заборгованості, але зменшення її оборотності свідчить про незадовільний рівень управління дебіторською заборгованістю;
- був збиток протягом дослідження.

За період 2020 - 2022 років ТОВ «*****» було рентабельним: і чиста прибутку реалізованої продукції у 2022 році збільшилась у порівнянні з попередніми роками.

Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996 - XIV регламентується організація бухгалтерського обліку ТОВ «*****».

За даними фінансової звітності за останні три роки, з 2020 по 2022 роки, на першому етапі дослідження досліджено динаміку основних засобів у системі необоротних активів ТОВ «*****» у (табл. 2.4) .

Вартість необоротних активів ТОВ «*****» явно мала тенденцію до зростання протягом періоду дослідження, як показано в таблиці 2.4

Таблиця 2.4

Динаміку основних засобів системи необоротних активів
ТОВ «***** *****» з 2020 по 2022 роки.

Показники	Станом на 31.12.			Відхилення 2022 р (+,-) від			
	2020	2021	2022	2020р.		2021 р.	
	року	року	року	Сума	%	Сума	%
Разом необоротні активи	----	-----	----	-----	----	-----	----
Нематеріальні активи	----	-----	----	-----	----	-----	----
Основні засоби	----	-----	----	-----	----	-----	----
Інші фінансові інвестиції	-----	-----	----	-----	-----	-----	----
Відстрочені податкові актив	----	-----	----	-----	----	-----	----

У 2022 році загальна вартість необоротних активів підприємства зросла порівняно з 2020 роком на 54 566 тис. грн. У порівнянні з 2021 роком цей показник зріс на 44 866 тис. грн, При аналізі важливо відзначити, що їх динаміка змінювалася відповідно до тенденції необоротних активів. Починаючи з 2022 року вартість основних фондів у 2020 році зросла на 49,760 тис. грн, а з 2020 року цей же показник збільшився також на 44,866 тис. грн.

Розглянемо, яку саме роль відіграють основні засоби в динаміці структури необоротних активів ТОВ «***** *****» з 2020 по 2022 рік (табл. 2.5).

Згідно з даними таблиці 2.5 внаслідок основної економічної діяльності досліджуваного підприємства - будівництва - та значної залежності від основних фондів для його виробничої діяльності ми виявили, що основні засоби становлять найбільшу частину структури необоротних активів підприємства протягом досліджуваного періоду - більше ніж 92% у 2020 та 2022 роках. постійні ресурси.

Таблиця 2.5

Точна частка основних засобів у структурі необоротних активів
ТОВ «***** *****» з 2020 по 2022 рр.

Найменування	Станом на 31.12.			Питома вага, %		
	2020 року	2021 року	2022 року	2020 року	2021 року	2022 року
Нематеріальні активи	----	-----	----	-----	----	-----
Основні засоби	----	-----	----	-----	----	-----
Інші фінансові інвестиції	----	-----	----	-----	----	-----
Відстрочені податкові активи	-----	-----	----	-----	-----	-----

Нематеріальні операції ТОВ «***** *****» нерівномірно змінювалися з 2020 по 2022 рік, і на кінець 2022 року їх питома вага у складі необоротних активів становила трохи більше 4%. Отже, основну роль у створенні необоротних активів відіграють основні засоби, і, як наслідок, від того, наскільки ефективно ці засоби використовуються, найбільше залежить створення результатів виробничої діяльності підприємства. Розглянемо динаміку основних фондів за 2020-2022 роки (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Рух вартості основних засобів ТОВ «Агро Броди» за 2020-2022 рр.

№ з/п	Групи основних засобів	Роки (тис. грн.)			Темп приросту, %	
		2020 року	2021 року	2022 року	2022до 2020рр	2022до 2020рр
1.	Будинки, споруди та передавальні пристрої	----	-----	----	-----	----
2.	Машини та обладнання	----	-----	----	-----	----
3.	Транспортні засоби	----	-----	----	-----	----
4.	Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	-----	-----	----	-----	-----
5.	Інші основні засоби	----	-----	----	-----	----
6.	Разом	----	-----	----	-----	----

Таблиця 2.6 показує, що у 2022 році темпи зростання будівель, споруд та пристроїв передачі на досліджуваній фірмі зросли на 42,28% порівняно з

2020 роком і на 37,03% порівняно з 2021 роком. У 2022 році темпи зростання машин і обладнання зросла на 53,33%, тоді як у 2020 та 2021 роках вона зросла на 52,86%. Найважливішими категоріями основних фондів у структурі основних фондів за абсолютною вартістю, крім машин та апарат. Виходячи з темпів зростання у 2022 році порівняно з попереднім роком, найбільш значимими категоріями є група транспортних засобів (50%) та група машин та обладнання (52,86%).

Проаналізувавши динаміку, склад та структуру основних фондів ТОВ «Агро Броди» з 2020 по 2022 роки, можна зробити висновок, що при нерівномірній зміні темпів зростання в загальній структурі, майже всі складові основних фондів зросли протягом року. період навчання.

Розглянемо статистику фондомісткості та фондівіддачі ТОВ «Агро Броди». Фондовіддача, яка вимірює обсяг продукції на одиницю основних фондів і обчислюється як відношення грошового обсягу продукції підприємства до середньорічної вартості основних фондів, є широким показником того, наскільки добре підприємство використовує свої основні фонди.

Таблиця 2.7.

Ефективність використання основних засобів
ТОВ «***** *****» з 2020 по 2022 рр.

Показники	2020 року	2021 року	2022 року	Відхилення 2022 р (+,-) від			
				2020 року		2021 року	
				Сума	%	Сума	%
1. Чистий дохід від реалізації, тис. грн.	----	-----	----	-----	----	-----	----
2. Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	----	-----	----	-----	----	-----	----
3. Фондовіддача	----	-----	----	-----	----	-----	----
4. Фондомісткість	-----	-----	----	-----	-----	-----	----
5. Чистий прибуток	----	-----	----	-----	----	-----	----
6. Рентабельність	----	-----	----	-----	----	-----	----

Капіталоємкість, протилежна прибутку на капітал, вимірює, скільки організація витрачає в середньому (з точки зору витрат) на свої основні засоби виробництва, щоб створити товари вартістю в одну гривню. Цей показник обернено пропорційний його фінансовим ресурсам і безпосередньо залежить від продуктивності праці працівників. Для перевірки ефективності використання основні фонди.

За показаннями таблиці. 2.7 Відповідно до цього, інвестиції компанії в основний капітал у розмірі 1 гривні у 2022 році принесли прибуток у розмірі 2,62 гривні, що на 0,49 гривні (15,76%) менше, ніж у 2021 році, і на 0,04 грн (1,5%) менше, ніж у 2020 році. Це зниження означає падіння ефективність використання основних фондів.

Тенденція до зниження капіталомісткості сприймається позитивно, але вона не повинна відбуватися за рахунок падіння витрат на виробництво основних фондів або падіння витрат на виробництво готової продукції. Ідеальним результатом є зниження капіталомісткості, викликане повільнішими темпами збільшення вартості основних засобів підприємства порівняно зі темпами зростання вартості валової продукції. Збільшення капіталомісткості, викликане протестом на ТОВ «***** ****», може бути ознакою менш ефективного використання основних засобів.

Відповідальність за ведення бухгалтерського обліку та фіксацію фактів, а також за зберігання оброблених документів, записів і звітів несе керівник, який керує підприємством відповідно до законодавства та встановлених документів.

При організації та веденні бухгалтерського обліку підприємство керується Положенням про бухгалтерський облік, яке є нормативно-правовим актом, затвердженим Міністерством фінансів України та містить План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій, як а також принципи та методи бухгалтерського

обліку та фінансової звітності, які не застосовуються міжнародними стандартами.

Бухгалтерський облік ТОВ «***** ****» веде головний бухгалтер. У досліджуваному господарстві існує централізована організація бухгалтерського обліку, що призводить до того, що вся робота, пов'язана з документацією, зосереджена в центральній бухгалтерії підприємства. У ТОВ «***** ****» в бухгалтерії працює чотири працівники. До них відносяться головний бухгалтер, бухгалтер з фінансового обліку, бухгалтер з виробництва та бухгалтер.

Бухгалтерський облік ТОВ «***** ****» ведеться за допомогою програми 1С: Бухгалтерія, яка використовує журнально-ордерний формат обліку.

Складання облікової політики є частиною організації бухгалтерського обліку підприємства. Наказ про облікову політику формує облікову політику. Фінансова звітність ТОВ «***** ****» відповідає П(С)БО відповідно до обраної облікової політики.

Протягом звітного періоду облікова політика ТОВ «***** ****» не змінювалася.

У досліджуваному нами підприємстві головний бухгалтер створив порядок ведення документації, обов'язковий для всіх працівників.

В основному бухгалтерська служба підприємства працює належним чином, і кожен бухгалтер несе відповідальність згідно із законодавством.

Основні документи зберігаються в бухгалтерії певний час, після чого протягом певного терміну передаються на зберігання в архів.

Внутрішньоекономічний контроль є важливою частиною системи господарського контролю. Керівництво підприємства, управління виробничими підрозділами, функціями, спецслужбами, ревізійною комісією та громадськими організаціями. Такий контроль є найбільш ефективним і ефективним. Це здійснюється систематично і безперервно в усіх сферах виробничо-фінансової діяльності, активно впливає на результат виробничого

процесу та його результат. Він охоплює всі аспекти роботи підприємства. Цим внутрішній економічний контроль відрізняється від зовнішнього.

Внутрішній бухгалтерський контроль необхідний для підвищення виробничої дисципліни, встановлення відповідальності за певні події під час виробництва, забезпечення точного, доцільного, правильного, законного здійснення господарських операцій, повноти і своєчасності їх обліку, якісного виявлення помилок, що виникають у процесі виробництва.

Внутрішні аудити є найкращим способом для бізнесу контролювати свою бухгалтерію. Для цього у ТОВ «***** *****» створили ревізійну комісію. Контроль за збереженням і господарським використанням майна є головним завданням.

2.2. Документальне оформлення основних засобів у ТОВ «*** *****»**

Відповідні якості кожного об'єкта основних засобів тісно пов'язані з раціональним обліком основних засобів на основі використання вихідних документів. Забезпечення контролю за цими діями по всій лінії обслуговування повинно забезпечуватися шляхом їх обліку за первинними документами. Для ілюстрації організації облікових процесів транспортування основних засобів та їх документального оформлення можна використати наступну схему (рис 2.2).

Рис. 2.2 .Базові документи - основою бухгалтерських операцій.

Отже, першочерговим є однозначне документальне оформлення господарських операцій з основними засобами.

Незважаючи на те, що ТОВ «***** ****» надав базовий план документообігу, ми вважаємо, що необхідно надати більш детальну інформацію щодо документального оформлення діяльності з переміщення основних засобів. У зв'язку з цим рекомендуємо удосконалити документообіг підприємства по діяльності з основними засобами (табл. 2.8).

Таблиця 2.8.

Графік надходження до бухгалтерії первинних документів з обліку основних засобів для ТОВ «***** ****»

Первинний документ	Складання, передача документу		Обробка документа		Обробка і узагальнення даних в бухгалтерії	
	Відповідальна особа	Строк передачі документа	Підрозділ, що прийняв документ	Коли і кому передати	Обробка документа і узагальнення даних	Кому і коли передається документ

Рахунок постачальника	Бухгалтер по розрахунках	В день отримання	Відділ постачання	В день отримання до бухгалтерії	Оплата або відмова від оплати	Складу на другий день після отримання
Акт приймання - передачі	Комісія при прийнятті об'єкта	В день прийняття в експлуатацію	Відділ головного інженера (механіка)	Бухгалтерія після прийняття об'єкта в експлуатацію	Контроль за змістом, запис до облікових регістрів	Бухгалтерія не пізніше другого дня після одержання Поточний архів
Інвентарна картка, інвентарний список	Бухгалтер з обліку ОС та НА	Протягом 3-х днів після надходження об'єкта	Бухгалтерія картотека	Місце експлуатації і інвентарний список	Нарахування амортизації	Щомісяця, починаючи з 1-го числа наступного місяця
Накладна на внутрішнє переміщення	Головний інженер (головний механік)	Відповідно розпорядження керівника	За місцем використання об'єкта	Бухгалтерія наступного дня після передачі	Відмітка в інвентарній картці, інвентарному списку	Бухгалтерія не пізніше другого дня після переміщення Поточний архів
Акт списання (ліквідації)	Розпорядження керівника, комісія	В день списання із експлуатації	Відділ головного інженера (механіка)	Бухгалтерія наступного дня після списання	Відмітка в інвентарній картці, інвентарному списку	Бухгалтерія, запис до облікових регістрів

Крім удосконалення аналітичних та контрольних функцій бухгалтерського обліку, система організації документування господарських операцій з руху основних засобів ТОВ «***** *****» повинна запропонувати швидко, достовірну та вичерпну інформацію про всі об'єкти основних засобів безпосередньо на аналітичні рахунки.

Основою бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи, про що йдеться у статті 9 закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [54].

У сучасну епоху первинні документи повинні складатися точно і вчасно, щоб гарантувати якість бухгалтерського обліку. Вони також є обов'язковою умовою збереження майна ТОВ «***** *****», джерелом доказів у господарських спорах, інструментом для аудиту та інших розслідувань.

Організацію обліку основних засобів ТОВ «***** *****» регулює закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», наказ про організацію бухгалтерського обліку та облікову політику, затверджений начальником відділу та інші чинні нормативні документи. НП(с)БО 7 «основні засоби» регламентує визнання, оцінку та облік основних засобів. Окремим об'єктом основних засобів є одиниця обліку основних засобів підприємства. В аналітичному обліку групування основних засобів здійснюється відповідно до робочого плану рахунків та інструкції про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку № 291. Проте у ТОВ «***** *****» відсутній робочий план рахунків, а в наказі про організацію бухгалтерського обліку та облікову політику інформація щодо нього відсутня.

Ми вважаємо, що це недолік, який необхідно виправити, тому ми створили робочий план рахунків ТОВ «***** *****». Законом України від 16 січня 2021 року № 466-іх змінено вартісний поріг для визначення основних засобів з 6 тис. грн до 20 тис. грн. Крім того, наказом «про організацію бухгалтерського обліку та облікову політику» встановлено вартісний граничний розмір для віднесення малоцінних необоротних активів до складу основних засобів у розмірі 20 тис. грн. У зв'язку з викладеним необхідно внести зміни до наказу про організацію бухгалтерського обліку та облікову політику ТОВ «***** *****».

Основні засоби можуть бути внесені засновниками як дозволені внески капіталу, відображені як інвентарні залишки тощо, або придбані ТОВ «***** *****» безкоштовно або за зниженою ставкою від продавців чи інших сторін. Якщо основні засоби можуть бути вільні для передачі після продажу або інвентаризації, вони можуть бути вилучені з підприємства, яке є предметом розслідування, повністю або частково.

Прийманням на підприємство предметів основних засобів або їх ліквідацією займається комісія, яка обирається директором ТОВ «***** *****».

На рисунку 2.3 наведено основні документи, які оформляють передачу підприємству основних засобів.

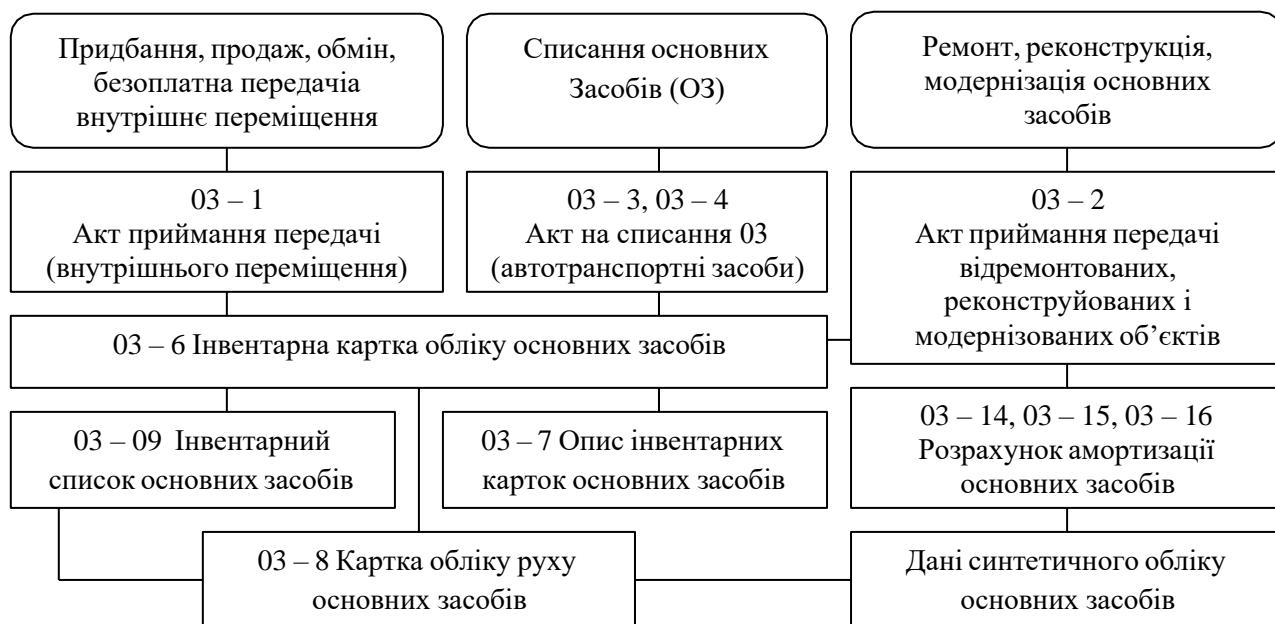

Рис. 2.3. Первинна документація щодо операцій з руху основних засобів

На рисунку 2.2 показано, як діє комісія як акт приймання-передачі при прийомі об'єктів основних засобів у ТОВ «***** *****». Таке внутрішнє переміщення основних засобів називається переміщенням основних засобів (ф.№ 03-1). Коли фірма отримує товарно-матеріальні запаси, які включають основні засоби, методи чи обладнання, які належать компанії та мають той самий вид і вартість, а не фізичну особу, яка несе її матеріальну відповідальність, складається акт на всю групу таких товарів. .

У випадку, якщо основний засіб було добудовано або модернізовано, там вироблені капітальними вкладеннями; підприємство складає акт прийому-передачі, яким передає відреставровані, перебудовані та оновлені речі (ф. 03-2).

Бухгалтерія відповідно до складених актів створює опис випусків (ф. № 03-6), присвоює кожному основному засобу інвентарний номер, після чого ця картка стає реєстром аналітичного обліку основних засобів.

Технічну документацію на позиції приймає відділ головного інженера ТОВ «***** *****». Для оформлення інвентарних карток в інвентарному описі (ф. № 03-7) використовуються класифікаційні групи

(види) основних засобів і ділянок експлуатації (ф. № 03-9).

Демонтаж об'єкта оформляється актом № 03-3. У разі безоплатної передачі або продажу основних засобів складається акт ф. № 03-1.

Під час продажу основних засобів також створюється товарно-транспортна накладна або рахунок-фактура, яка містить інформацію про ціну продажу, податок на додану вартість, накопичений знос і первісну (відновлювану) вартість основної вартості.

Акт комісії № 03-3 оформляє перевіреним підприємством списання основних засобів з різних причин.

Для отримання зведених відомостей про наявність та рух основних засобів відповідно до категорійної характеристики основних засобів підсумкові дані інвентарної картки поточного місяця переносяться на рахунок руху основних засобів (ф. № 03- 8).

У результаті керівництво може тимчасово отримати необхідну інформацію про рух основних засобів підприємства та зробити правильний управлінський вибір завдяки правильному документальному оформленню господарських операцій з такими активами.

Як відомо, порядок використання основних документів регулює Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Цей закон не встановлює жодних особливих стандартів; скоріше, у ньому перераховані особливості, які важливі для них [54].

Проте результати дослідження показали, що якщо форми основних документів були незмінними протягом значного часу, то процес обліку основних засобів неодноразово змінювався, іноді кардинально. Протест: 22 жовтня 2021 року визнано таким, що втратив чинність, наказ Мінцифри України від 29 грудня 1995 року № 352 «Про затвердження типових форм первинного обліку».

Крім того, використання типових форм не є обов'язковим, відповідно до «Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів», які затверджені наказом Міністерства фінансів України

від 30.09.2003 р. № 561 [56].

У результаті корпорація може використовувати власні форми на додаток до стандартних форм для документування діяльності з основними засобами.

Цю проблему можна вирішити різними способами. Найпростішим підходом є модифікація стандартних форм відповідно до сучасних потреб шляхом додавання відсутніх компонентів. Але є й інший спосіб: для першого – створити форму самостійно та подати її як окремий основний документ або як додаток до типової форми; для останніх просто введіть вказані в них показники.

Вибраний у цьому випадку варіант ґрунтується на найменшій кількості показників, у яких немає місць. Ця кількість зрештою залежатиме як від законодавчих вимог, так і від рівня уваги, що приділяється підприємству з управлінського обліку, коли інформаційні потреби менеджерів будуть розширені відповідно до закону. У наказі про організацію бухгалтерського обліку та облікову політику ТОВ «*****», однак, повинні бути визначені основні форми обліку, які підприємство розробило самостійно.

Регістри бухгалтерського обліку затверджені Методичними вказівками з ведення регістрів бухгалтерського обліку від 29.12.2000 р. № 356 [57], зокрема щодо відображення основних засобів. Як таке зазначено

Відповідно до методичних вказівок станом на останній день звітного місяця аналітичні дані в регістрах бухгалтерського обліку мають відповідати даним синтетичного обліку. Бухгалтерський облік основних засобів підприємства відображати в I розділі журналу 4 за кредитом рахунка 10 «Основні засоби».

Для підходу до обліку основних засобів необхідна точна оцінка основних засобів. Протягом століть вчені вивчали ідею оцінки як економічної категорії, оскільки вона є складною та багатовимірною.

У сучасному бухгалтерському обліку оцінка - це, за визначенням

вчених , «складова методу бухгалтерського обліку, що забезпечує вимірювання вартості об'єктів бухгалтерського обліку, визначення критеріїв визнання активів, капіталу, зобов'язань, доходів і витрат, формування якісних характеристик облікова інформація, інформаційне обґрунтування оцінки ефективності управління, фінансового стану та фінансового результату суб'єктів господарювання» [32].

Оцінка основних засобів повинна відповідати стандартам бухгалтерського обліку. Після визначення та класифікації оцінка є одним із трьох компонентів визнання об'єкта в бухгалтерському обліку. Насправді, багато цілей, яким повинні відповідати споживачі інформації, визначають її тип.

Основні засоби можна визнавати об'єктами бухгалтерського обліку лише тоді, коли є шанс отримати фінансову винагороду від їх використання в майбутньому і їхня вартість може бути впевнено встановлена.

Основою для ведення обліку основних засобів є нормативно-правові акти: в ЄС міжнародні стандарти фінансової звітності; в Україні національні правила (стандарти) бухгалтерського обліку (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Кінцевий термін надсилання до бухгалтерії документів ТОВ «*****
*****» з обліку фінансових активів

Вартісний показник у балансі		Види оцінок	
НП(С)БО 7	МСБО 16	НП(С)БО 7	МСБО 16
1). В період надходження основних засобів			
Первісна вартість	Валова балансова вартість	Історична (фактична) собівартість	Собівартість
		Справедлива вартість	Справедлива вартість
2). В період використання основних засобів (після їх визнання)			
2.а) Амортизація			
Накопичена амортизація	Накопичена амортизація	Методи амортизації, викладені у п. 26 стандарту	Методи амортизації, викладені у п. 62 стандарту
2.б). Переоцінка			

Балансова вартість (первісна вартість мінус накопичена амортизація)	Чиста балансова вартість (валова балансова вартість мінус накопичена амортизація)	Модель собівартості	Модель собівартості
3). По закінченні періоду експлуатації основних засобів на підприємстві			
Сума нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) у Балансі на кінець року та у Звіті про фінансові результати	Сума у складі капіталу у Балансі на кінець року та у Звіті про прибутки та збитки	Прибуток або збиток	Прибуток або збиток

Визначення «Основних засобів» у МСБО 16 робить цілком очевидним, що основні засоби підприємства необхідно оцінювати тричі: під час їх визнання, після визнання та у випадку, якщо визнання припинено. МСБО 16 «Основні засоби» стверджує, що собівартість основних засобів може бути встановлена суб'єктом господарювання, тобто теперішня вартість грошових потоків, які можуть виникнути під час їх використання та від їх вибуття після закінчення періоду, виходячи з очікувань компанії експлуатації, або коли бізнес очікує, що відбудеться виконання боргу [42].

Для оцінки об'єкт основних засобів повинен мати свою програму (див. рис. 2.4). Після визнання основні засоби повинні бути оцінені за правилами бухгалтерського обліку; однак процес оцінки та використовувані методології залежать від повного обліку.

Рис. 2.4. Дії бухгалтера відповідно оцінки основних засобів згідно з МСФЗ у товаристві

Після розкриття інформації у фінансовій звітності (Балансах, Примітках до річної фінансової звітності) точність оцінки основних засобів відіграє важливу роль у процесі прийняття розумного управлінського вибору. Крім того, він впливає на структуру капіталу юридичної особи та відіграє вирішальну роль у визначенні коефіцієнтів, що визначають її фінансовий стан [32].

Сума очікуваної компенсації або більша з двох оцінок визначається в НП(С)БО 7 «Основні засоби» як чиста вартість реалізації або поточна вартість майбутніх чистих грошових надходжень від використання основних засобів, у тому числі при їх ліквідації. значення [58].

Однак цей процес оцінки наразі не використовується. Очевидно, що визначення вартості основних засобів базується на очікуваній винагороді

Крім того, поточна вартість надає точну інформацію про майновий стан підприємства. Однак для цього необхідно визначити наступне: відповідний діапазон факторів і вимірювання рівнів дисконтування; наявність у суб'єкта господарювання спеціалізованої комп'ютерної підтримки; закріплення вимог щодо обґрунтування застосування справедливої оцінки на нормативному рівні; а також утримання сертифікованого спеціаліста з оцінки в штаті компанії.

У результаті оцінка служить методом оцінки облікових речей, наприклад основних засобів. Існують певні види та методики оцінки за винагородою на кожному етапі, що виробляє вартісні показники оцінки стану основних засобів у балансі підприємства.

ТОВ «***** ****» для нарахування амортизації основних засобів використовує прямолінійний метод. Вважається, що як основні, так і нематеріальні активи не мають ліквідаційної вартості.

Для цілей бухгалтерського обліку ТОВ «***** ****» основні засоби класифікуються за такими напрямками: земельні ділянки; капітальні витрати на поліпшення земель; будинки, будівлі та пристрої передачі, машини та обладнання; автомобілі; інструменти, прилади та інвентар.

Облік основних засобів ТОВ «***** ****» ведеться за рахунком 10 «Основні засоби» в плані рахунків.

На рахунку 11 «Інші необоротні матеріальні активи» обліковуються основні засоби з певними характеристиками, які не підпадають під жодну з вищезазначених категорій. До них належать прокатні товари, малоцінні необоротні матеріальні активи, природні ресурси, короткострокові (безіменні) споруди, товарно-матеріальна тара, бібліотечні гроші та інші необоротні матеріальні активи.

Зміст дебетових і кредитових проводок по рахунку 10 Основні засоби ТОВ «***** ****» наведено на рисунку 2.5.

Дебет	Рахунок 10 «Основні засоби»	Кредит
<ul style="list-style-type: none"> • надходження основних засобів (за первісною вартістю) • витрати, пов'язані з поліпшенням основних засобів • сума дооцінки 	<ul style="list-style-type: none"> • вибуття основних засобів • сума уцінки 	

Рис. 2.5. Зміст господарських операцій, що відображається за рахунком 10 «Основні засоби»

Рахунок 13 Плану рахунків "Знос необоротних активів" призначено для збору даних про амортизовану вартість основних засобів, що підлягають амортизації. Рахунок 15 «Капітальні інвестиції» ведеться для обліку капітальних інвестицій підприємства, які включають будівництво основних засобів та їх придбання за плату ТОВ «***** ****». Рахунки класу збалансовані та активні, за винятком рахунку 13. У таблиці показано, як розраховано первісну вартість основних засобів за квитанціями. 2.10.

Таблиця 2.10

Процес визначення первісної вартості основних засобів
у ТОВ «***** ***)»

Шляхи надходження	Формування первісної вартості основних засобів
Одержання безоплатно	відповідає справедливій вартості основних засобів за вирахуванням витрат, зазначених у НП(С)БО 7 п.8.
Придбання	<ul style="list-style-type: none"> складається з наступного: суми, яку платить постачальник після вирахування непрямих податків; розмір ввізного мита; вартість транспортно-заготівельних робіт; будь-які додаткові витрати, пов'язані з придбанням основних засобів і підготовкою їх до використання за призначенням
Переведення з оборотних активів	відноситься до собівартості, яка була визначена за допомогою НП(С)БО 9 та НП(С)БО 16.
Внесення до статутного капіталу	відповідає справедливій вартості основних засобів, визначеній спільно з учасниками (засновниками), за рахунок витрат, визначених НП(С)БО 7 п.8.
Отримання в результаті обміну на подібні основні засоби	<ul style="list-style-type: none"> вона еквівалентна матеріальній вартості переданого об'єкта основних засобів. первісна вартість основного засобу, отриманого в обмін на еквівалентний об'єкт, є справедливою вартістю, якщо вартість переданого об'єкта перевищує його справедливу вартість. щодо переміщеного об'єкта, в тому числі розбіжності між витратами звітного періоду

У бухгалтерському обліку та фінансовій звітності основні засоби оцінюються справедливо під час реєстрації. (табл. 2.11).

Таблиця 2.11

Кореспонденція рахунків з обліку надходження основних засобів

в ТОВ «***** ***)» за лютий 2020 року

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит

1	Придбано у постачальника комп'ютер (накладна на одержання)	152	631
2	Відображено податковий кредит з ПДВ (податкова накладна електронна форма)	641	631
3	Сплачено постачальнику за придбаний комп'ютер (платіжне доручення)	631	311
4	Введено комп'ютер в експлуатацію (акт введення в експлуатацію)	1042	152

Якщо залишкова вартість основного засобу значно відхиляється від його справедливої вартості на дату балансу, компанія може переоцінити цей об'єкт. При переоцінці одного об'єкта основних засобів в один день з іншим переоцінюються також усі об'єкти групи основних засобів, до складу якої входить цей об'єкт. За винятком випадків переоцінки раніше амортизованих об'єктів і навпаки, сума амортизації включається до складу витрат, а сума дооцінки основних засобів - до складу додаткового капіталу.

В ТОВ «***** ****» аналітичний облік основних засобів ведеться згідно з предмети в інвентарі. У бухгалтерському обліку будь-яка складова окремого об'єкта основних засобів, яка має чіткі періоди корисної експлуатації, може бути виділена як окремий об'єкт основних засобів. Кожному об'єкту опису присвоюється інвентарний номер, який наноситься на об'єкт і відображається в основних документах і регістрах обліку основних засобів. Аналітичний облік ведеться також за істотно відповідальними особами, місцями використання та видами основних засобів. Таблиця 2.10 містить перелік інших господарських процедур, які використовують основні засоби.

Таблиця 2.10:

Кореспонденція первинного уніфікованого рахунку з інших операцій з обліку основних засобів у ТОВ «***** ****»

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1.1	Здійснено передоплату за основні засоби (ОЗ)	371	311
1.2	Відображено податковий кредит з ПДВ	641	644

1.3	Надійшли основні засоби від постачальника	152	631
1.4	Відображено розрахунки за податковим кредитом з ПДВ	644	631
1.5	Відображено взаємозалік розрахунків з постачальником	631	371
1.6	Введено об'єкти основних засобів в експлуатацію	10	152
2	Одержано безкоштовно основні засоби	10	424
3	При створенні підприємства основні засоби внесено до статутного капіталу	10	40
4	Відображено погашення заборгованості засновниками за внесками до статутного капіталу	10	46
Продаж об'єктів основних засобів юридичною особою на загальній системі оподаткування			
5.1	Включення основних засобів, що реалізується, до групи вибуття на суму зносу (амортизації)	131	10
5.2	Списання на витрати суми перевищення залишкової вартості ОЗ над його справедливою вартістю	949	10
5.3	Включення залишкової вартості основних засобів, що реалізується до групи вибуття	286	10
5.4	Відображено продаж основних засобів покупцям	361	712
5.5	Відображено податкові зобов'язання з продажу основних засобів	742	641
5.6	Списання справедливої вартості основних засобів, утримуваних для продажу	943	286
6.1	Отримано попередню оплату за основні засоби	311	681
6.2	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ	643	641
6.3	Передано основні засоби вітчизняним покупцям	361	712
6.4	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	712	643
6.5	Відображено взаємозалік розрахунків	681	361
7.1	Збільшено первісну вартість ОЗ на суму дооцінки балансової вартості	10	411
7.2	Дооцінка зносу (амортизації) ОЗ	10	131
7.3	Списання дооцінки ОЗ	411	441
7.4	Уцінка первісна основних засобів, уцінка зносу основних засобів	131	10
7.	За умови першої уцінки, уцінка залишкової вартості основних засобів	975	10

У Методичних рекомендаціях з бухгалтерського обліку основних засобів від 30.09.2003 р. № 561 зазначено, що від справедливої вартості основних засобів можна відняти 10 % або показник, що дорівнює 1 % чистого прибутку (збитку) суб'єкта господарювання, щоб провести (відобразити) переоцінку або знецінення [56]. Як наслідок, резервування такого роду може потребувати переоцінки основних засобів.

Ця межа визначена міжнародним стандартом бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби», щоб мати справедливу вартість на відміну від балансової

вартості була «істотна різниця» [42].

Подібну норму щодо переоцінки основних засобів містить п. 16 НП(С)БО 7 «Основні засоби» [58]. Проте вважаємо, що для гармонізації законодавчої бази та дотримання принципу безперервності необхідно включити ті межі, визначені Методичними рекомендаціями від 30.09.2003 р. № 561, межі, які визначатимуть можливість переоцінки основних засобів. у цьому положенні стандарту.

Тому вкрай важливо організувати облік наявності, мобільності та використання основних засобів підприємства, щоб забезпечити всім зацікавленим особам доступ до оперативних даних. У цьому сенсі необхідний подальший розвиток системи обліку та контролю за використанням основних засобів. Цей розвиток має ґрунтуватися на таких ідеях: встановлення однозначних маркерів ефективності використання основних засобів, таких як бажана норма прибутку; гарантування найбільш повного використання всіх наявних основних засобів у виробничих операціях; забезпечення найменшої втрати вартості основних фондів у процесі використання їх для господарських потреб; реалізація контролю за використанням основних фондів на кожному етапі планування управління.

Будь-яка юридична особа може розвивати і підтримувати необхідну платоспроможність і гарантувати прогнозовану ліквідність, втілюючи ці ідеї в життя. В ТОВ «***** ****» використовується автоматизований бухгалтерський додаток для ведення обліку основних засобів згідно з визначеною методикою. Бухгалтер збирає електронні журнали, ордери та дані за різними напрямками обліку основних засобів.

Через це ринкова економіка вимагає від бізнесу конкурентних переваг, а ефективне використання основних засобів є основою цих переваг. У цих умовах зростає потреба системи управління підприємством у вдосконаленні обліку, аналізу та аудиту основних засобів.

2.3. Аудит основних засобів

У результаті нових економічних подій і організаційних змін, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності компаній, відбулися зміни у підходах до управління. Одним із прикладів цього є аудиторська компанія на її нерухомості. Це проведення аудиту, який покращує збереження ресурсів, знижує витрати та встановлює надійність інформаційної системи для прийняття управлінських рішень.

Основними завданнями аудиту основних засобів є:

1. Перевірка того, що основні засоби у звіті належать компанії.
2. Перевірка того, що оцінка та класифікація основних засобів відповідає поточному НП(С)БО.
3. Перевірка дотримання нарахування та відображення збору основних засобів відповідно до обраної облікової політики
4. Перевірка достовірності показу фіксованих активів у звітах компанії.
5. Оцінка того, як облік основних засобів в бухгалтерії підприємства, а також осіб, які несуть матеріальну відповідальність за їх використання
6. Перевірка того, що компанія сплачує податок щодо правил операцій, пов'язаних з придбанням і продажем фіксованих активів, включаючи їхню амортизацію.

Необхідно, щоб аудит запобігв зловживанню та попередив неефективним операціям з фіксованими активами. Можливість проведення аудиту зафіксованих активів зростає з кількох причин. Першим є розвиток компанії та її вартість на ринку; іншим є прагнення компаній до самоуправління; і третім є те, що підприємства в Україні не організують ефективну економіку. У таблиці 2.11 зведено організацію цілей аудиту основних засобів.

Таблиця 2.11

Структуризація цілей аудиту основних засобів

Якісний аспект	Зміст аудиторських процедур
----------------	-----------------------------

Наявність або існування	<ul style="list-style-type: none"> • Придбання або створення списку основних засобів, що належать підприємству, включаючи інформацію про первісну вартість кожного активу, знос і залишкову вартість. • Огляд основних фондів, приділяючи особливу увагу цінним активам та тим, які виведено з експлуатації в цьому році. • Отримання підтвердження того, що підтверджені основні засоби знаходяться в справному стані, наявні та мають інвентарні номери
Права й обов'язки	<ul style="list-style-type: none"> • Перевірка права власності на основні засоби шляхом експертизи договорів фінансового лізингу та документації на право власності. • Перевірка документів про право власності (таких як квитанції про купівлю, сертифікати архітектора, контракти, угоди купівлі-продажу з розстрочкою платежу та договори лізингу)
Повнота	<ul style="list-style-type: none"> • Перевірка правильності відображення всіх облікових операцій з основними засобами, включаючи повноту оприбуткування, відображення в обліковому регістрі та правильність реєстрації операцій з надходження, передачі, вибуття та ремонту основних засобів. • Виявлено повідомлення про невикористання обладнання та несанкціоноване надання працівникам послуг з користування основними засобами без справляння орендної плати. виявлення наявності капітальних інвестицій, для яких не очікується фінансовий прибуток у майбутньому.
Вартісна оцінка	<ul style="list-style-type: none"> • Підтвердження дозволу транзакцій простими способами • Обґрунтована оцінка експерта з бухгалтерського обліку на основі досвіду оцінювача, галузі та використання методологій і презумпцій. • Перевірка правильності розрахунку результатів переоцінки основних засобів. • Перевірка стійкого здешевлення основних засобів підприємства
Представлен-ня і розкриття	<ul style="list-style-type: none"> • Перевірка того, що інформація про основні засоби розкрита у фінансовій звітності достовірно та повно, відповідно до норм НП(С)БО або МСФЗ. • Підтвердження належного віднесення активів (за формою, вартістю, змістом тощо) до основних засобів чи інших необоротних активів

Об'єктивний збір та оцінка даних про господарську діяльність та події, пов'язані з основними засобами, із встановленням ступеня відповідності цих

звітів загально визнаним стандартам податкового та бухгалтерського обліку є одним із основних завдань аудиту основних засобів.

Головна роль в інвентаризації основних фондів під час аудиту, але участь аудиторії необхідна в усьому. Гарантувати, що операції з перевезення основних засобів, які були завершені до інвентаризації, точно записуються, і аудитор отримує копії останніх записів про надходження та вибуття цінностей. Аудитор здійснює контрольні перевірки, періодично звіряючи свої дані з даними інвентаризаційного опису.

Особливості аудиту починають проявлятися в тонких точках циклу обігу вартості основних засобів. Простежити природу цього циклу можна за рис. 2.2.

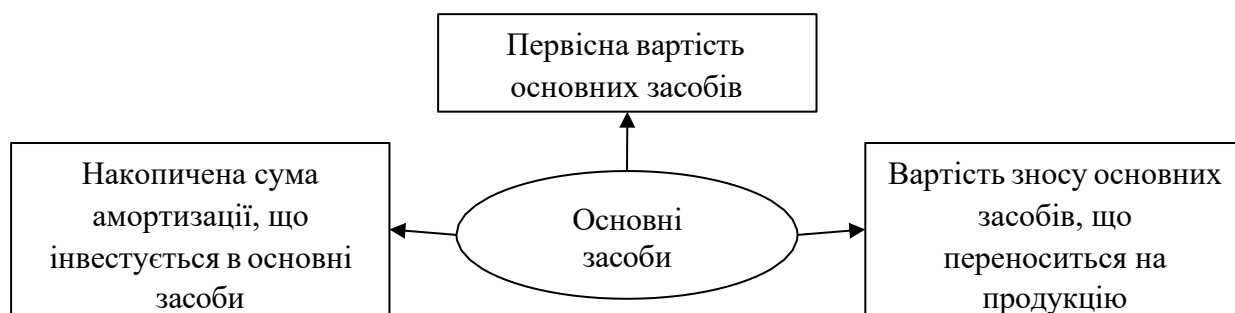

Рис. 2.5 Спосіб переміщення основних фондів у процесі обігу.

Умови їх придбання визначають порядок відображення основних засобів.

До джерел інформації, які використовуються при перевірці основних засобів ТОВ «***** ****», відносяться звіти, реєстри бухгалтерського обліку, комплекти первинних документів, висновки попереднього аудиту та інше.

Залежно від того, якою мірою використовуються процеси аудиту, аудитори можуть звернутися до альтернативних джерел інформації, якщо надані дані виявляються неадекватними:

- інтерв'ю з працівниками або іншими особами результати аналітичних розрахунків;
- відповідні дані із зовнішніх джерел; комп'ютеризовані бази даних і веб-сторінки;

- коментарі, уточнення та пояснення з економічних тем; документи внутрішнього контролю тощо.

Інформацію, отриману з інформаційних джерел для перевірок, необхідно узгоджувати з тією, що міститься в планах, внутрішніх наказах, нормативно-правових актах та інших нормативних документах.

Процес аудиту основних засобів ТОВ «***** *****» складається з чотирьох етапів. У таблиці наведено процеси на кожному рівні разом із відповідними ISA. 2.12.

Таблиця 2.12

Основні етапи аудиту основних засобів ТОВ «***** *****»

Етап	Процедура	МСА
1	2	3
Підготовчий	Виконання серії проектів. Підготовка даних для контролю та ідентифікація об'єктів (первинних активів) перевірки, логіко-математичне підтвердження достовірності та узгодженості даних про господарську діяльність, підписання договорів та планування	МСА 220 «Контроль якості аудиту фінансової звітності» МСА 210 «Узагальнення умов виконання завдань аудиту» МСА 300 «Планування аудиту фінансової звітності» МСА 330 «Дії аудитора у відповідь на оцінені ризики»
Проміжний	Проведення ретельної оцінки системи внутрішнього контролю та обліку основних засобів компанії	МСА 520 «Аналітичні процедури»
Основний	Проведення контрольної обробки даних та перевірки даних про основні засоби з використанням різноманітних методів контролю для визначення відповідності чи невідповідності господарських фактів (операцій), які вже відбулися, встановленим нормативним актам, таким як закони, оцінки, стандарти тощо	МСА 610 «Використання роботи внутрішніх аудиторів» МСА 500 «Аудиторські докази»

Заключний	Складання звіту про проведену перевірку та аудиторського висновку про достовірність перевіреної звітності по частині основних засобів підприємства	МСА 700 «Формування думки та складання звіту щодо фінансової звітності» МСА 705 «Модифікації думки у звіті незалежного аудитора» МСА 706 «Пояснювальні параграфи та параграфи з інших питань у звіті незалежного аудитора» МСА 710 «Порівняльна інформація - відповідні показники і порівняльна фінансова звітність» МСА 720 «Відповідальність аудитора щодо іншої інформації»
-----------	--	--

Етапи процесу планування, які перевіряються на підготовчому та проміжному етапах. Оскільки планування є одним із міцно встановлених методологічних принципів аудиту, його необхідно дотримуватися. Підготовчий етап аудиту охоплює складання юридичних документів між аудиторською фірмою та суб'єктом підприємницької діяльності, окрім первинного дослідження характеристик ТОВ «***** ****», зокрема його організаційної структури, сфери діяльності, особливостей формування підрозділів. і т.д.

У контексті ринкових умов управління бізнесом основною метою аудиту є перевірка достовірності фінансової звітності, зокрема щодо основних засобів. Важливо також оцінити здатність суб'єкта господарювання продовжувати діяльність і стратегічно розвивати свої плани на майбутнє.

На проміжному етапі аудиту проведено розгорнутий аналіз системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю за основними засобами.

Таблиця 2.13

Результати перевірки внутрішнього контролю основних засобів підприємства у ТОВ «***** ****».

№ з/п	Запитання тесту	Результат перевірки	Символьне позначення	Висновки та рішення аудитора
-------	-----------------	---------------------	----------------------	------------------------------

1	Визначається хто несе відповідальність за операції з основними засобами та порядок санкціонування даних операцій з основними засобами?	Операції санкціонований відповідальні особи, проте окремі операції взагалі не санкціоновані	У3	Внутрішній контроль незадовільний
2	Встановлення кола осіб відповідальних за ведення обліку основних засобів?	Функції обліку операцій з основними засобами відокремлені від санкціонування даних операцій	У4	Необхідно провести суцільну інвентаризацію
3	Яким чином організована передача інформації про придбання та реалізацію основних засобів до бухгалтерії? Чи створені умови забезпечення збереження основних засобів?	Основні засоби розташовані за місцями їх використання, доступ до оформлення операцій з ними має обмеження	У1	Умови для збереження основних засобів задовільні
4	Чи проводиться інвентаризація основних засобів?	Проводиться, окремі об'єкти основних засобів раз на 2 роки, інші тільки в кінці року	У4	Необхідно провести суцільну інвентаризацію
5	Чи проводиться перевірка повноти та своєчасності відображення в обліку основних засобів?	Проводиться вибіркового контролю	У4	Ризик контролю високий. Потрібно провести суцільну інвентаризацію
Рівень ризику : У1 - низький рівень, У2 - нижче середнього рівня, У3 - середній рівень, У4 - високий рівень				

Після цього необхідно перевірити систему обліку основних засобів ТОВ «***** *****». Система бухгалтерського обліку повинна бути протестована, щоб зібрати дані про ймовірний ступінь аудиторських ризиків. Таблиця відображає результати цього тестування для системи бухгалтерського обліку Full Service LLC. 2.14

Таблиця 2.14

Результати оцінювання системи обліку основних засобів ТОВ «*****

*****»

№ з/п	Запитання тесту	Результат перевірки	Символьне позначення	Висновки та рішення аудитора
-------	-----------------	---------------------	----------------------	------------------------------

1	Чи проведено правильно класифікацію основних засобів?	Так	У3	Аналіз правильності класифікації основних засобів
2	Чи визначено склад та порядок формування первісної вартості основних засобів?	Визначено	У4	Аналіз складу та порядку формування первісної вартості основних засобів
3	Чи організовано ефективний аналітичний облік основних засобів	Аналітичний облік ведеться за видами основних засобів	У4	Аналіз даних аналітичного обліку за реєстрами
4	Чи є розроблені схеми для відображення на рахунках обліку основних засобів?	Схем немає, робочий план рахунків не представлений	У1	Висока ймовірність помилок в кореспонденції рахунків
5	З якою періодичністю звіряються дані аналітичного та синтетичного обліку основних засобів	Щоквартально	У4	Ймовірність помилок у формах періодичної звітності невисока
Рівень ризику : У1 - низький рівень, У2 - нижче середнього рівня, У3 - середній рівень, У4 - високий рівень.				

За результатами тестування ТОВ «***** ****» зроблено висновок, що система обліку та контролю основних засобів знаходиться на середньому рівні. Розмір суттєвості та аудиторського ризику необхідно визначити за допомогою цього висновку [33].

Щоб акцентувати увагу аудиторії на найважливіших аспектах перевірки основних засобів ТОВ «***** ****», після встановлення рівня суттєвості та визначення аудиторського ризику переходити до формування планової робочої документації аудитора, плану до виконання, та програму перевірки .

Після завершення всіх процедур планування здійснюється перше застосування процедури аудиту - первинний етап аудиту основних засобів. Розділ групи основних засобів, які відображаються у примітках до річної фінансової звітності, а саме: будинки, споруди та пристрої передачі; машини та обладнання; транспортні засоби; інструменти, прилади, інвентар; та інших

основних засобів, вважаємо за необхідне проведення аудиту основних засобів ТОВ «***** **».

Крім договорів купівлі-продажу основних засобів, протоколів договірних цін та правильності зазначеної первісної вартості в актах приймання-передачі основних засобів аудитор повинен перевірити наявність комісії з приймання основних засобів та оформлення його результатів. Інвентаризація основних засобів є необхідною умовою їх збереження, тому вкрай важливою є перевірка достовірності даних, що відображаються в системі бухгалтерського обліку, а також ефективності контролю та його застосування. Це знижує ризик аудиту та гарантує, що результати інвентаризації є максимально надійними.

При придбанні основних засобів аудитор повинен перевірити, чи належним чином було оформлено ПДВ. Послідовність, у якій початкові значення різних об'єктів основних засобів формуються в результатах, також має перевірятися аудитором. Це пов'язано з тим, що в закупівельних документах кошторисні кошти вказані по багатьом об'єктам разом, а не по кожному об'єкту окремо. На підставі фактичних витрат на придбання визначається початкова вартість придбаних об'єктів по відношенню до їх справедливої вартості.

Вихід основних засобів: це потребує затвердження та процедури ліквідації основних засобів на додаток до першої перевірки бухгалтерських записів являють собою будь-який вид переходу власності, продажу, ліквідації або безоплатної передачі основних засобів тощо.

Заходи з ліквідації основних засобів враховуються при перевірці ліквідації основних засобів у зв'язку з пошкодженням або зносом. Важливо переконатися в тому, що керівник підприємства вжив відповідних заходів, а також перевірити, чи відображено бухгалтерією фіксацію зазначеного об'єкта інвентаризації в інвентарній картці.

Оцінка застосування підприємством норми амортизації основних засобів відповідно до чинного законодавства, порядку нарахування

підприємством зносу (амортизації) основних засобів, застосування прискорених норм амортизації та правильності відображення в облік збору основних засобів є наступними етапами процесу.

Потім перевіряється індексація основних засобів, тобто перевіряється наявність індексації вартості основних засобів на балансі; правильно застосовано коефіцієнти індексації; застосовуються понижуючі коефіцієнти амортизації основних засобів; та результати індексації відображаються в обліковій послідовності.

Безкоштовно можна перевірити, чи відображені результати переоцінки в картах інвентаризації основних засобів та відповідних підтверджуючих документах (діях переоцінки, бухгалтерських довідках або розрахунках, експертних висновках).

Наступним кроком є перевірка відображення ремонту основних засобів, яка є підтвердженням правильності відображення витрат, понесених на ремонт основних засобів. Аудитор повинен визначити, чи були включені до первісної вартості об'єкта основних засобів витрати на модернізацію, модифікацію, добудову, переобладнання, реконструкцію та інші поліпшення, що покращують майбутню економічну перспективу об'єкта. Компанія несе відповідальність за додаткові витрати, пов'язані з підтриманням об'єкта в робочому стані. Крім того, подбайте про наявність достатньої документації: необхідно скласти кошторис ремонту, внести в інвентарну картку об'єкта основних засобів запис про виконаний ремонт.

Перевірка правильності, послідовності та надійності обліку основних засобів є останнім етапом процесу аудиту. Підтвердження відповідності основних документів та синтетичного бухгалтерського обліку. Для цього відомості з інвентарних карток основних засобів звіряються з даними головної книги, дозволів на продаж, актів приймання-передачі основних засобів, актів ліквідації, журналів замовлень, балансів, бухгалтерської звітності підприємства, зокрема баланс (звіт про фінансовий стан) форми №1.

Погляд аудиторії прикутий до даних бухгалтерського обліку, що може вплинути на достовірність викладених показників. До поширених помилок і відхилень відносяться:

1. Аналітичний облік основних засобів не ведеться за інвентарними картками (ОЗ-6);
2. Тільки щодо власних основних засобів здійснюється матеріальна відповідальність;
3. Не завершено оприбуткування основних засобів за ціною придбання;
4. Розбіжності між даними Головної книги та відомостями про залишки основних засобів, що часто призводить до недостовірного розрахунку амортизації;
5. Вартість відсотків за користування кредитом покривається відповідною початковою вартістю;
6. Податок на доходи фізичних осіб, як правило, не справляється при купівлі основних засобів у фізичних осіб;
7. Щоквартально визначається кількість основних фондів;
8. Компанія продовжує нараховувати амортизацію на предмети, термін експлуатації яких закінчився;
9. Необґрунтоване прискорення зносу основних засобів;
10. Перевищення договірної вартості основних засобів над балансовою при передачі як внесок до статутного капіталу іншого підприємства часто включається до витрат майбутніх періодів і, у міру нарахування дивідендів, додається до прибутку на балансі.

В результаті проведених систематичних перевірок на досліджуваній фірмі ТОВ «***** *****» щодо стану фінансово-господарської діяльності суттєвих відхилень та неточностей в облікових даних по управлінню основними засобами не виявлено.

Для підвищення коефіцієнтів рентабельності та рентабельності основних засобів у рамках аудиту ефективності їх використання необхідно розробити систему вимірювань їх використання. За контрольною інформацією

розраховуються резерви ефективного використання основних засобів; ці резерви являють собою зменшення потреби в активах внаслідок зростання коефіцієнтів їх використання за силою та часом, оскільки ці два показники мають зворотний зв'язок. Рентабельність капіталу (відношення обсягу вироблених або проданих товарів до середньої вартості основних фондів) і рентабельність (відношення кількості прибутку до середньої вартості основних фондів) є двома показниками, які використовуються для визначення того, наскільки ефективно фіксована використовуються активи. Як наслідок, оптимізація собівартості продукції суттєво впливає на фінансові показники підприємства, а це в тому числі й на ефективне використання основних засобів. У результаті, раціонально використовуючи власні фінансові ресурси підприємства, аудит ефективності основних засобів можна розглядати як крок до зменшення потреби в їх фінансуванні та прискорення економічного розвитку підприємства.

Аудиторський висновок створюється на основі результатів аудиту. Цей офіційний документ засвідчується підписом і печаткою аудитора. Складається в установленому порядку і містить висновки про повноту результатів перевірки та відповідність чинному законодавству.

РОДІЛ ІІІ. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У ТОВ «*** **»**

3.1. Шляхи вдосконалення організації та автоматизації обліку основних засобів

Відповідно до статті 14 Податкового кодексу України «основними засобами є матеріальні цінності, у тому числі запаси корисних копалин, надані у користування ділянками надр (крім вартості землі, незавершених капітальних вкладень, бібліотечних та архівних фондів, матеріальних цінностей, автомобільних доріг загального користування). використання, вартість яких не перевищує 20 000 грн., невиробничі основні фонди та нематеріальні активи), призначені платником податку для використання в господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 6000 грн., та поступово зменшується внаслідок фізичних або моральних причин. зносу та очікуваний термін корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)» [9].

Таким чином, до основних засобів відносять матеріальні активи, які придатні для використання в процесі діяльності суб'єкта господарювання і які втрачають частину своєї вартості при переході на новостворену продукцію з очікуваним строком корисного використання більше року.

Важливо пам'ятати, що П(С)БО 7 «Основні засоби» [10] регулює облік усіх даних, що стосуються основних засобів.

Основні обов'язки з організації обліку основних засобів можна поділити на такі напрямки: - точний облік і оперативне відображення в журналах реєстрації надходження, внутрішнього переміщення та вибуття об'єктів; - управління зберіганням основних засобів; - контроль витрат на ремонт та модернізацію основних засобів; - точний розрахунок та відображення в бухгалтерському обліку сум амортизації; - отримання достовірних і документально підтверджених даних щодо наявності та руху

основних засобів у місцях їх експлуатації; - визначення результатів від продажу основних засобів або іншого вибуття.

Певні недоліки в організації обліку основних засобів на підприємствах сьогодні негативно впливають на ефективну загальне управління бізнесом. Удосконалення первинного обліку та оптимізація форматів первинної документації є важливими, оскільки вони стосуються організаційної, технічної та документальної складових.

З метою підвищення рівня інформативності та достовірності цієї документації, а також посилення контролю за ефективністю виконуваних операцій та зниження трудомісткості облікових робіт рекомендовано до окремих форм первинних документів та реєстрів додати додаткові показники аналітичного обліку основних засобів. Таблиця відображає ці пропозиції. 2. Важливо пам'ятати, що для інвентаризаційних описів та обліку основних засобів тепер використовуються надлишкові види основної документації. Шляхом порівняння ОЗ-1 «Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів» з формами ОЗ-6 «Інвентарна картка обліку основних засобів» та ОЗ-7 «Опис інвентарних карток обліку основних засобів». основні засоби», можемо визначити, що в цих формах відсутні тільки висновок приймальної комісії та підписи членів. Акт внутрішнього переміщення основних засобів може бути значно скорочений, якщо інвентарну картку доповнити підписами членів комісії. Це пов'язано з тим, що акт не відкривається, якщо об'єкт не відповідає технічним вимогам, а створення та видача акта підтверджує позитивний висновок комісії. Форма ОЗ-3 може бути скорочена шляхом додавання до інвентарної картки на введення основних засобів після реконструкції, ремонту або модернізації комісійних підписів із графою для відображення змін, внесених у результаті цих операцій.

Крім того, фундаментальні облікові дані про наявність, мобільність, значний ремонт та іншу діяльність, пов'язану з основними засобами, відображаються в багатьох спеціалізованих реєстрах, усі з яких мають

однакові постійні характеристики. Це ускладнює обробку та представлення інформації, ускладнює налагодження документообігу, ускладнює надання відповідних форм. Він також не підтримує якісне ведення записів.

Таблиця 3.1.

Порівняння типових форм документів з обліку основних засобів

Форми первинних документів	Показники типових форм з обліку основних засобів, які доцільно було б:		
	прибрати	додати (замінити на)	гафи
1	2	3	4
ОЗ-1 Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів ТОВ	Первісна (балансова) вартість	Справедлива вартість	7
	Код норми амортизаційних відрахувань	Група основних засобів	11
	Норми амортизаційних відрахувань: на повне відновлення, на капітальний ремонт	Строк корисного використання	12
		Метод нарахування амортизації	13
Поправочний коефіцієнт	Ліквідаційна вартість	14	
ОЗ-3 «Акт на списання основних засобів»	Сума зносу за даними переоцінки по документах придбання		7
	Код норми амортизаційних відрахувань	Група основних засобів	11
	Норми амортизаційних відрахувань: на повне відновлення, на капітальний ремонт	Строк корисного використання	12
		Метод нарахування амортизації	13
Дата початку оплати за основні засоби (місяць, рік)	Ліквідаційна вартість	18	

Доцільно було б провести внутрішню перевірку основних засобів спеціально уповноваженою особою, яка б, на відміну від аудитора, знала не лише бухгалтерський облік та фінансову звітність, а й економічні закони та законні права, щоб усунути існуючі проблеми з перевіркою обліку основних засобів, активів і підвищення ефективності їх використання.

У відповідь особа зі спеціальними повноваженнями дає короткий виклад бухгалтерської процедури, щоб підтвердити або спростувати результати діяльності підприємства. Під час цього іспиту повинні бути виконані такі обов'язки:

- перевірка правильності реєстрації надходження та вибуття;
- підтвердження стану бухгалтерського обліку;
- підтвердження правильності віднесення витрат на ремонт основних засобів та достовірного розрахунку зносу;
- підтвердження законності продажу основних засобів;
- перевірка своєчасності та правильності віднесення результатів ліквідації на фінансово-господарську діяльність підприємства;
- перевірка правильності віднесення суми дооцінок на рахунки бухгалтерського обліку.

Важливу роль у підвищенні ефективності обліку основних засобів у сучасних умовах відіграє автоматизація обліку основних засобів.

Не менш суттєвий вплив має автоматизація обліку основних засобів, яка є важливим кроком у покращенні роботи підприємства.

Узгодженість постійних облікових даних, які створить компанія, є перевагою автоматизації. Це створить умови для його численних застосувань, що підвищить ефективність використання комп'ютерних технологій у певному секторі бухгалтерської роботи.

Для вирішення завдань автоматизації обліку основних засобів може бути використано поняття «завдання», яке є алгоритмом перетворення вхідних даних за допомогою процедур обробки даних у вихідні показники з певним функціональним призначенням для обліку та управління. Рисунок 3.1

ілюструє одне із «завдань», пов'язаних з автоматизацією основних засобів.

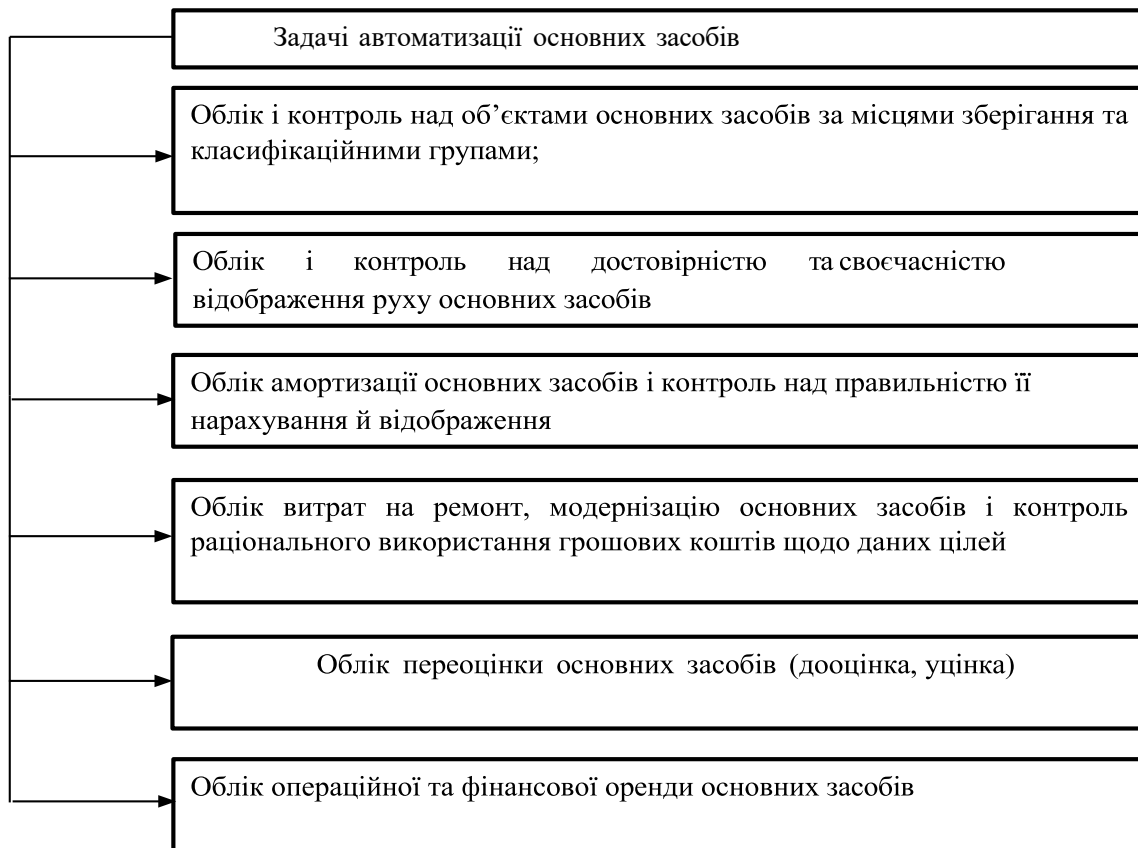

Рис. 3.1. Основні завдання автоматизації основних засобів

Отже, наступні проблеми будуть виправлені, коли використовуються надані "завдання" автоматизації:

1. Оперативні дані надсилаються на всі теми управління.
2. Використання методу «Клієнт - Банк» для здійснення безготівкових розрахунків.
3. Об'єднання в єдину систему бухгалтерського, статистичного та оперативного обліку.

Таким чином, на основі вищевикладеного можна окреслити наступні стратегії вдосконалення структури та процесу обліку основних засобів:

1. Розширено первинний облік та оптимізовано формати первинної документації.
2. Здійснити службове обстеження уповноваженою посадовою особою стану основних засобів, їх обліку та ефективності використання.

3. Рационалізація процедури оформлення відомостей про амортизацію основних засобів та кожної групи документів.

4. Повна автоматизація обліку основних засобів. Це зумовлено необхідністю точного та швидкого розрахунку сум амортизації, своєчасного інформування про рух основних засобів, оцінки зносу за встановленими правилами тощо.

5. Удосконалення методики нарахування амортизації. Для вирішення цієї проблеми можна використовувати такі підходи: встановлення необхідності нарахування амортизації після місяця введення основного засобу в експлуатацію; – визначення відповідного періоду корисного використання об'єкта, який не вплинув би на спотворення інформації про основні засоби у фінансовій звітності.

6. Удосконалення порядку відображення в бухгалтерському обліку переоцінки основних засобів. Це пояснюється тим, що метою процесу переоцінки є встановлення справжньої вартості об'єкта, тому неможливо відобразити результати як дохід або витрати. Це визначає, чи доцільно оновлювати сальдо рахунків додаткового капіталу для відображення переоцінки та амортизації основних засобів.

Амортизація основних засобів не може бути правильно розрахована, це інше питання. Так, наприклад, якщо говорити про автоматизацію бухгалтерського процесу за допомогою програми «Агроаналітика», то це дуже незручно: бухгалтер повинен наприкінці кожного місяця виконувати операцію «закриття місяця» для нарахування амортизації на ті основні засоби, які обліковуються. Враховуючи, що ми обговорюємо повну автоматизацію бухгалтерського обліку, важливо, щоб комп'ютерне програмне забезпечення виконувало це завдання автоматично у визначений програмою час.

Не менш актуальним є питання автоматизації обліку витрат на ремонт основних засобів. Було б доцільно створити в бухгалтерському обліку ремонтний фонд на основі забезпечення майбутніх витрат і платежів, використовуючи субрахунок 474 «Забезпечення інших платежів і платежів» з

цих причин, щоб вирішити проблему нестачі коштів. завершити ремонтні роботи. Важливо зазначити, що наразі в Україні відсутні нормативні законодавчі акти, які передбачають типові форми розрахунку резервів майбутніх витрат і платежів. У результаті, крім автоматизації розрахунку резервних відрахувань, необхідно розробити типові форми. Для використання вищезазначеного підходу в конфігураторі системи «Агроаналітика» пропонуємо сформувати електронний документ «Розрахунок щомісячних відрахувань для формування (поповнення) майбутніх витрат на ремонт власних основних засобів». Цей документ повинен містити первісну вартість основних засобів, загальну амортизацію, нараховану за звітний період, очікувану вартість запланованих

3.2. Шляхи поліпшення аудиту основних засобів підприємства

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Податковий кодекс України, Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», МСБО 16 «Основні засоби» та інші директиви, вказівки та інформаційні постанови, видані Методичні засади бухгалтерського обліку основних засобів встановлює Міністерство фінансів України. На підставі Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» перевірка основних засобів підприємства передбачає перевірку виконання умов відповідних нормативно-правових дій.

Таблиця 3.2

Рекомендований план проведення аудиту основних засобів на ТЗВ «***** *****»

№	Етап и	Мета	Завдання	Перелік процедур	Терм. аудит у	Ш Б
1	2	3	4	5	6	7

1	Підготовчий	Законодавчі положення договірних вимог щодо проведення аудиту, а також узгодження кола проблем.	Ознайомлення з господарською діяльністю клієнта, оцінка системи внутрішнього контролю та обліку, визначення аудиторського ризику, суттєвості, планування аудиту основних засобів	Обмін листами, укладання договору ознайомлення з діяльністю підприємства: опитування, тестування		
2	Основний	Незалежне підтвердження достовірності звітності підприємства про основні засоби.	Оцінити повноту та обґрунтованість відображення в бухгалтерських документах та фінансовій звітності, відповідність основних засобів установчим документам та вимогам законодавства, достовірність первинних даних щодо створення та використання основних засобів, арифметичних розрахунків щодо суми ПДВ, амортизація тощо.	Перевірка всіх операцій щодо основних засобів		
3	Заключний	створення аудиторського звіту з використанням інформації, зібраної протягом аудиту	створення та надання пропозицій щодо удосконалення обліку основних засобів, які дозволяють удосконалити облік основних засобів	Систематизація та обґрунтування отриманої інформації		

П(С)БО 7 «Основні засоби» вказує, що ці нові активи - це фізичні необоротні активи, якими підприємство володіє та має намір використовувати їх для господарської діяльності під час виробництва чи продажу, з очікуваним терміном використання більше року.

Основні фонди складають більшу частину матеріально-технологічної бази організації, і підтвердження відповідності обліку цих активів є

відповідальним, але складним завданням. На відміну від внутрішнього контролю та бухгалтерського обліку, які охоплюють співробітників підприємства, зовнішній аудит є безперервним процесом, який можливий завдяки аудиторії, яка є окремими суб'єктами господарювання всередині компанії [15].

Аудит осі нових активів є вирішальним для загального аудиту компанії. З цієї причини важливо своєчасно встановити мету перевірки до початку перевірки основних засобів [14]. Метою аудиту основних засобів є перевірка правильності обліку цих видів діяльності та їх відображення у фінансовій звітності, а також законності, надійності та ефективності операцій з ними протягом господарської діяльності підприємства. Науково обґрунтована методика аудиту є об'єктивною процедурою через проблему з точністю відображення фундаментальної інформації.

Для ефективного проведення аудиту основних засобів повинні існувати стратегія та план аудиту. Аудит основних засобів на прийомі включає багато етапів. Рей надає коментар до таблиці 1, в якій наведено план аудиту основних засобів підприємства.

Дотримання встановленого плану аудиту основних засобів дає можливість заощадити час і отримати всі необхідні документи, в тому числі скласти звіт за результатами подальшої перевірки стану основних засобів підприємства. У таблиці 3.3 наведені результати перевірки внутрішнього контролю основних засобів при прийманні.

Таблиця 3.3

Тест внутрішнього контролю обліку основних засобів на ТОВ «***** *****»

№ п/п	Процедури	Перелік питань
1	2	3
1.		Чи входить до компетенції бухгалтера ведення облік основних засобів?
2.	опитування	Чи включено ведення облік основних засобів до розробки посадової інструкції бухгалтера?
3.	опитування	Чи виявлено якості, які істотно відповідають за збереження основних засобів?
4.	перевірка документів	

5.	перевірка документів	Підписати угоди про матеріальну відповідальність з відповідальними за основні засоби збереження?
6.		Чи існує інвентаризація основних засобів?
7.	перевірка документів	Як часто проводиться інвентаризація основних засобів?
8.	перевірка документів	Як оформляються висновки з інвентаризації основних засобів?
9.		Чи перевірено правильність класифікації об'єктів по відношенню до основних засобів?
10.	перевірка документів та арифметичні розрахунки	Як визначається амортизація в програмі податкового та бухгалтерського обліку?
11.	перевірка документів	Чи перевіряється правильність нарахування амортизації основних засобів?
12.	перевірка документів, усне опитування персоналу, інвентаризація	Чи проводиться переоцінка основних засобів, і якщо так, то як формується результат?
13.	перевірка документів і дотримання правил обліку	
14.	перевірка документів	Чи поділяються основні засоби на виробничі та невиробничі категорії?
15.	перевірка документів	З яких основних паперів складаються операції з надходження та вибуття основних засобів?
16.	перевірка документів	Як нараховувати ПДВ у разі безоплатної передачі основних засобів?
17.	перевірка документів і дотримання правил обліку	Як розрахувати продаж основних засобів для цілей податку на прибуток?
18.	перевірка документів і дотримання правил обліку	Якщо реалізований капітал використовується правильно, чи коригується він на інфляцію для цілей податку на прибуток?
19.	перевірка документів і дотримання правил обліку	Чи були вони включені в бухгалтерські операції щодо оренди основних засобів?
20.	Перевірка	Чи враховував їх облік лізингових операцій?
21.	Перевірка	Чи відображено в бухгалтерському обліку понесені витрати на ремонт основних засобів?

Крім того, можна запропонувати остаточну програму аудиту основних засобів, яка наведена в таблиці 3.4.

Аудиторія може обговорити всі аспекти обліку основних засобів із впровадженням розширеної програми аудиту основних засобів на рівні підприємства.

Таблиця 3.4.

Вдосконалена програма аудиту основних засобів у ТОВ «***** **»

№	Завдання перевірки	Джерела інформації	Необхідні аудиторські процедури	Вид перевірки	Робочий документ
1	2	3	4	5	6

1	Аудит додержання вимог законодавства до організації обліку основних засобів	Установчі документи, рішення власника на проведення операції з основними засобами, наказ про облікову політику підприємства	1. Перевірка того, що закони, що діють сьогодні, містять основоположні тексти. 2. Удосконалення техніки бухгалтерського обліку 3. Внесення змін до наявності кожної складової окремо для обліку основних засобів у послідовності, визначеній обліковою політикою. 4. Знайомство зі стандартами обліку основних засобів організації; 5. Знайомство з первинними методами та електронними носіями автоматизованої системи обліку. 6. Знання графіків документообігу та інвентаризації	Юридична перевірка	1. РД1 2. РД2 3. РД3 4. РД4 5. РД6 6. РД7
2	Перевірка операцій із надходження основних засобів	Акти приймання-передачі основних засобів, накладні, податкові накладні, наказ про створення приймальної комісії, договори з постачальником (підрядниками) інвентарні картки	1. Вирішення способу надходження основних засобів до підприємства. 2. Оцінка правильності формування первісної вартості об'єкта основних засобів. 3. Визначення обґрунтованості витрат, витрачених на власне виробництво 4. Офіційна перевірка основного документа після отримання основних засобів. 5. Перевірка достовірності та обґрунтованості віднесення платежів постачальника до податкового кредиту з ПДВ. 6. Оцінка стану претензійної роботи з контрагентами, якщо виявлені недоліки всередині компанії. 7. Перевірка правильності операцій, відображених при надходженні основних засобів на рахунки бухгалтерського обліку. 8. Перевірка правильності визначення та формування первісної вартості основних засобів	Логічна, арифметична, взаємна, візуальна перевірки	1. РД8 2. РД9 3. РД10 4. РД11 5. РД12 6. РД13 7. РД14 8. РД15
3	Перевірка правильності нарахування амортизації	Наказ про облікову політику, розрахунок амортизації	1. Ознайомлення з обраною методикою амортизації. 2. Перевірка правильності формування основної вартості основних засобів та їх групування. 3. За обраною методикою нараховується амортизація основних засобів і підтверджується відповідність даних розрахунок бухгалтерського обліку. 4. Підтвердження того, що дані в обчисленнях відповідають даним у звітах	Арифметична, співставлення	1. РД16 2. РД17 3. РД18 4. РД19
4	Аудит наявності та збереження основних засобів на підприємстві	Посадові інструкції, договори матеріальної відповідальності, інвентарні картки, описи інвентарних карток, технічні паспорти, креслення, інвентарні списки, інвентарна книга, накладні на внутрішнє переміщення	1. Перевірка наявності основних засобів підприємства. Візуальний огляд стану збереження основних засобів, у тому числі перевірка наявності замків, металевих дверей, сигналізації та ін. 2. Виявлення матеріально відповідальних осіб, на яких покладено утримання того чи іншого об'єкта основних засобів. 3. Обстеження рухомого складу основних засобів (приміщень гаражів та інших приміщень) на предмет їх збереження. 4. Огляд предметів опису ОЗ. 5. Контроль дієвості заходів щодо компенсації нестачі основних засобів (у разі її виникнення на підприємстві) та їх відповідності чинному законодавству. 6. Аудитор може брати участь у процесі	Юридична, взаємна, візуальна перевірки, інвентаризації	1. РД20 2. РД21 3. РД22 4. РД23 5. РД24 6. РД25

			інвентаризації за потреби та за погодженням з керівником підприємства для забезпечення відображення всіх основних засобів як активів на балансі підприємства.		
5	Перевірка операцій з ремонту, переоцінки та поліпшення основних засобів	Акти виконаних робіт, кошториси витрат, відомості про балансову вартість об'єктів основних засобів, накладні, податкові накладні, договори з підрядниками	1. Перевірка того, що ремонт виконано законно та оперативно. 2. Визначення правильності напряму списання витрат на оновлення основних засобів. 3. Встановлення послідовності виникнення податкових подій під час виконання заходів з поліпшення основних засобів 4. Визначення правильності формування витрат (матеріалів, заробітної плати тощо), понесених при економічно мотивованому зміцненні основних засобів. 5. Перевірка правильності відображення операцій, пов'язаних з переоцінкою основних засобів	Арифметична, зіставлення, логічна	1. РД26 2. РД27 3. РД28 4. РД29 5. РД30

Обов'язковою умовою для проведення перевірки основних засобів є оформлення робочих документів щодо відхилень даних від бухгалтерського обліку за даними аудиту. Тому, окрім посиленої програми, радимо слухачам при дослідженні використання основних фондів у розвинених країнах не намагатися знайти достовірну інформацію про стан та використання основних фондів у поточних економічних умовах господарювання підприємств та їх ділових партнерів. робочі документи.

Дійсно, робочий документ такого типу рекомендується використовувати для перевірки наявності основи підприємства (табл 3.5).

Таблиця 3.5.

Однією з окремих частин аудиту основних засобів є перевірка точності оцінки. Підтвердити правильність формування основної вартості основних засобів – обов’язок аудиторії. Особливої уваги потребують основні засоби, придбані за рахунок банківського кредиту.

Важливою потребою є підтвердження конкретних витрат, включених до вихідної редакції основної діяльності. Основна вартість основних фондів, яка має широкий діапазон значень, є типовим результатом для визначення правильності розрахунку первинної вартості (Таблиця 3.7.).

Таблиця 3.7.

Робоча карта (РК9) аудитора з перевірки правильності визначення первинної вартості основних засобів в ТОВ «***** *****»

№	Назва основного засобу	Умови отримання	№ Документу та дата отримання	За даними обліку			За даними аудиту			Відхилення		
				Сума основного засобу по документам	Сума додаткових витрат з доставки, доведення основного засобу до необхідного стану	Разом	Сума основного засобу по документам	Сума додаткових витрат з доставки, доведення основного засобу до необхідного стану	Разом	Сума основного засобу по документам	Сума додаткових витрат з доставки, доведення основного засобу до необхідного стану	Разом
1												
2												
Разом		X	X									

Для підтвердження оцінки основних засобів також перевіряється функціонуючий облік такого роду (табл. 3.8).

Таблиця 3.8.

Робоча карта (РК 30) аудитора з перевірки правильності переоцінки
основних засобів

№	Назва основного	№ Документу та дата отримання	Акт переоцінки (№, дата)	За даними обліку				За даними аудиту				Відхилення				
				Індекс переоцінки	Справедлива	Зміна у вартості об'єкта (+;-)	Зміна у сумі зносу об'єкта (+;-)	Індекс переоцінки	Справедлива вартість, грн	Зміна у вартості	Зміна у сумі зносу об'єкта	Індекс переоцінки	Справедлива вартість, грн	Зміна у вартості об'єкта (+;-)	Зміна у сумі зносу об'єкта	
1																
2																
Разом	X	X														

Комп'ютери більше не використовуються для першочергових завдань управління активами та загальних аудитів. Ми пропонуємо, щоб ця стратегія зосередилася на комп'ютеризації, яка підвищує продуктивність аудиторії, одночасно захищаючи та покращуючи трудові ресурси.

За результатами перевірки основних засобів складається аудиторський висновок. Крім того, рекомендується додати лист із пропозиціями до звіту про аудит. У рекомендаційному листі має бути лише вказівка на аномалії та недоліки в записах про основні засоби та надання порад щодо їх виправлення.

ВИСНОВКИ

У рамках кваліфікаційної роботи виконано теоретичне узагальнення та практичний аспект вирішення проблем організації бухгалтерського обліку, а також аналізу та аудиту основних засобів підприємства, яке здійснює фінансово-господарську діяльність, пов'язану з сільським господарством.

1. Стан та ефективність використання основних засобів є одними з найважливіших елементів підвищення ефективності діяльності підприємства на сучасному етапі економічного зростання. Реалізація внутрішнього потенціалу підприємства, особливо щодо ощадливого використання основних засобів, може призвести до збільшення кількості вироблених товарів і послуг. Це робить дуже актуальною розробку стратегії підвищення ефективності використання основних фондів суб'єкта господарювання, а також фінансового обліку, аналізу основних фондів та аудиту. Склад і призначення основних засобів різноманітні.

2. Кожен бізнес повинен функціонувати в рамках чинного законодавства, яке регулює кожен аспект його діяльності. В Україні діють численні нормативно-правові акти, які регулюють діяльність компаній та бухгалтерський облік на підприємствах. Численні законодавчі акти регулюють облік і аудит основних засобів. зростання ринкової економіки вимагає від компаній підвищення ефективності використання кожної одиниці основного засобу. Необхідно створити перспективні стратегії управління основними активами, щоб підвищити фінансову стабільність і конкурентоспроможність компанії. Недостатнє правове, теоретичне та методологічне підґрунтя, яке визначається однотипністю методів, певною неузгодженістю та акцентуванням лише на окремих елементах проблеми, є однією з проблем, які виникають під час спроб розв'язання поставлених питань. .

3. ТОВ «***** ****» - сільськогосподарське підприємство. Основні інструменти, які використовуються в цій галузі, мають високий ступінь зносу — понад 50 %, — що вимагає заміни, модернізації та ремонту старого обладнання та сільськогосподарських машин. Проведений аналіз діяльності

ТОВ «***** *****» показує, що підприємство модернізує Машини та устаткування. В останні роки вартість основних фондів зростає. У 2022 році їхня вартість зросла на 48,62% порівняно з 2020 роком. Сьогодні підвищення ефективності використання основних фондів має вирішальне значення. Оскільки основні фонди визначають виробничі потужності та обсяги організації, то логічна організація обліку та аудиту, а також надання управлінському персоналу точної інформації про стан та ефективне використання основних фондів покращать фінансові показники компанії, що підвищить рівень її конкурентоспроможності. на ринку.

4. При прийнятті рішення про облікову політику підприємства керівник підприємства затверджує методику документообігу, яка створюється бухгалтерською службою ТОВ «***** *****». Проте були виявлені недоліки в обліковій політиці та організації підприємства. Зокрема, не розроблено робочий план бухгалтерського обліку підприємства, а Наказом про облікову політику не враховано останні зміни податкового законодавства щодо граничної вартості основних засобів. У результаті керівництву досліджуваного підприємства було запропоновано розробити робочий план бухгалтерського обліку та більш ефективно організувати бухгалтерський облік та облікову політику.

5. Стан і характеристики використання основних засобів є одними з найважливіших елементів підвищення ефективності діяльності підприємства на сучасному етапі економічного зростання. Реалізація внутрішнього потенціалу підприємства, особливо щодо ощадливого використання основних засобів, відкриває шлях до збільшення обсягів виробництва продукції та робіт. Тема фінансового обліку та з'ясування того, як найбільш ефективно використовувати основні засоби, стає все більш актуальною в цьому контексті. Необхідність для інвесторів та інших зацікавлених сторін мати достовірну та достовірну інформацію щодо стану та ефективності використання основних засобів робить питання обліку основних засобів в умовах ринкового управління особливо важливими. Оскільки умови діяльності значно

розширюють спектр операцій, які здійснюються з основними засобами - купівля-продаж, нарахування амортизації, страхування, приватизація, реалізація проектів, - існуюча система бухгалтерського обліку не відповідає вимогам ринку. Для переоцінки основних засобів необхідно з'ясувати справедливу оцінку основних засобів підприємства, якщо залишкова вартість помітно відрізняється від справедливої вартості на дату балансу. З огляду на вищезазначене, важливо синхронізувати нормативні джерела щодо визначення умов, які можуть вимагати переоцінки основних засобів.

6. Фінансова, податкова та статистична звітність підприємств має вирішальне значення для підтримки ефективності системи економічної інформації. Безперечно, найважливішу частину інформації про фінансовий стан підприємства та стан основних засобів дає його фінансова звітність, а саме така її основна форма, як «Баланс» (Звіт про фінансовий стан) підприємства та Примітки до річної фінансової звітності, в якій наводяться розгорнуті дані, зокрема, про основні засоби підприємства в розрізі їх видів і розмірів на початок і кінець звітного періоду та суми накопиченої амортизації тощо.

7. Про наявність, стан та ефективність використання основних фондів в умовах сучасної ринкової економіки необхідно повідомляти чітко, своєчасно та об'єктивно. Більшість вітчизняних підприємств використовують необоротні активи, особливо основні, з низьким ступенем безпеки та ефективності. По-перше, це результат значного зносу, тому такі методи виробництва потрібно оновити або змінити. Тому метою керівництва будь-якої фірми є проведення всебічного та ретельного вивчення використання основних засобів, що вплине на прийняття відповідних управлінських рішень і забезпечить розширення господарської діяльності підприємства в довгостроковій перспективі. Підсумовуючи результати аналізу складу, структури та динаміки основних фондів ТОВ «***** *****» за 2020-2022 рр., можна зробити висновок, що практично всі складові основних фондів протягом аналізованого періоду поступово збільшувалися, при цьому темпи

зростання загалом структура змінюється нерівномірно. Двома факторами, які визначають ефективність використання основних засобів, є рентабельність капіталу та прибутковість. Фондовіддача за досліджуваний період була нестабільною і у 2022 році становила 17,29%, що менше, ніж у попередні роки. Оптимізація собівартості продукції суттєво впливає на фінансові результати діяльності підприємства, важливим аспектом якої є ефективне використання основних засобів. Тому контроль за ефективним використанням основних засобів можна розглядати як заходи щодо мінімізації потреби в їх фінансуванні та підвищення темпів економічного розвитку фірми за рахунок раціонального використання власних фінансових ресурсів.

8. Правові та організаційні засади аудиторської діяльності в Україні регулюються законом, а також нормативними актами з питань атестації експертів-аудиторів та ліцензування їх послуг. Стандарти аудиту пропонують основні принципи аудиторської роботи, але не є методологіями чи інструкціями щодо використання властивих їм методологічних підходів і процесів аудиту. Використання міжнародних стандартів аудиту призводить до підвищення якості контролю та активізації діяльності суб'єктів організації та достовірності її відображення в обліку та звітності. Оскільки основні засоби відіграють важливу роль у виробничому процесі, інформація про такі активи є надзвичайно важливою для підтримки сталого функціонування фірми та її поточної платоспроможності. Крім того, основні засоби відіграють вирішальну роль у забезпеченні безперервності бізнесу. Перевірка продовження діяльності підприємства проводиться за допомогою інструментарію аналітичних методик. Аудит основних засобів завершується узагальненням зібраних даних у формі аудиторського звіту з формулюванням переліку пропозицій щодо підвищення ефективності підприємства. Отже, аудит основних фондів підприємства передбачає попередній, проміжний, первинний і завершальний етапи. Процеси аудиту здійснюються за угрупованнями основних засобів.

9. На підставі проведених досліджень з питання використання спеціалізованих аналітичних програмних продуктів для аналізу та аудиту ефективності використання основних засобів можна констатувати, що на сьогоднішній день подальший розвиток завдань економічного аналізу та аудиту в комп'ютерному середовищі розробляються спеціалізовані програми з функціонуючим модулем аналізу використання основних засобів підприємства, встановлення залежності між ступенем використання основних засобів, розміром фінансових результатів діяльності та рівень фінансового благополуччя підприємства. Постійна облікова інформація підприємства стабільна, що є перевагою автоматизації. Це сприяє її багатоцільовому застосуванню, що підвищує ефективність використання комп'ютерних технологій у цій сфері аналітичної діяльності. Можливість отримання в інформаційній системі повного набору облікових регістрів, необхідного для організації раціонального управління основними активами підприємства, є визначальною характеристикою даної галузі аналізу та аудиту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вақун О.В. Розвиток класифікації нематеріальних активів в бухгалтерському обліку. Інноваційна економіка: Всеукраїнський науково- виробничий журнал. 2011. № 4 (23). С. 162-166.
2. Валінкевич Н.В., Боброва С.В. Напрями удосконалення стратегії відтворення основних засобів підприємств. Вісник ЖДТУ Економічні науки. 2011. №2 (56). С. 13-16.
3. Волкова А.А., Ідирисова А.Р., Шайдуллоє Р.К. Внутрішні стандарти аудиту – особливості і переваги. Вісник Хмельницького національного університету. 2019. Т. 2. № 6. С. 95-98.
4. Ганусич В.О. Основні засоби, Основні фонди, Основний капітал: визначення та змістове навантаження термінів. Науковий вісник Ужгородського університету. 2010. № 29(2). С. 26-29.
5. Гнатюк А.А. Шляхи удосконалення документального оформлення операцій з необоротними матеріальними активами. Облік і фінанси АПК. 2011. №3. С. 57-62.
6. Голоє С.Ф. Дискусійні аспекти амортизації. Бухгалтерський облік і аудит. 2015. № 5 . С. 30 – 37.
7. Господарський кодекс: Закон України від 16.01.2003 № 436 – IV.
8. Гладій І.О., Мамалига Б.С. Автоматизовані інформаційні системи обліку основних засобів. Збірник наукових праць Всеукраїнської науково- практичної Інтернет – конференції. Вінниця: Центр підготовки навчально- методичних видань ВТЕІ КНТЕУ. 2012. С. 31-34.
9. Гнилицька Л.В. Особливості визнання та порядок обліку необоротних активів, утримуваних для продажу. Фінанси, облік і аудит. 2010. № 15. С. 227-235.
10. Даниленко О. Основні засоби в Податковому кодексі. Справочник економіста. 2011. № 4. С.44-50.
11. Дерун І.А. Економічна та облікова сутність необоротних активів та удосконалення їх класифікації. Економічні науки. Серія: Облік і фінанси. Випуск 8 (29). Ч. 2. 2011. С. 48-55.

12. Дмитренко І. Внутрішній контроль: проблеми методології та тенденції розвитку. Бухгалтерський облік і аудит. 2010. № 3. С. 23-25.
13. Спіфанова І.Ю., Базалицька А.В. Аналіз відтворення і використання основних засобів підприємств Вінниччини. Економічний простір. 2012. №58. С. 172-178.
14. Єрмолаєва М.В., Скиданенко Ю.Д. Особливості обліку та відображення у звітності необоротних активів, утримуваних для продажу. Наукові праці Полтавської державної аграрної академії Економічні науки. Полтава, 2011. Випуск 2. Том 1. С. 109-112.
15. Жарікова О.О. Оцінка необоротних активів: напрямки розвитку українських стандартів розвитку. Фінанси, облік, банки. 2010. Вип. 16. С. 127- 135.
16. Жибак Я. Цифровізація облікових процесів в АПК. Студентська молодь і науковий прогрес: тези доп. Міжнар. студ. наук. форуму, 4 – 6 жовт. 2023 р. Львів, 2023. С 294..
17. Замрій Т.Б. Міжнародна практика та вітчизняний досвід удосконалення обліку необоротних активів. Науковий вісник Рівненського інституту «Україна». 2010. №1. С. 167-173.
18. Ігнашкіна Т.Б., Шура Н.О. Методичні підходи до оцінки ефективності відтворення основних фондів підприємств. Економіка & держава. 2011. №1. С.61-63.
19. Корягін М.В., Сарахман Н.О. Облікова класифікація основних засобів в системі управління підприємства. Науковий вісник Ужгородського університету. 2010. №29 (2). С. 33-36.
20. Коваль О.А., Сардак А.Г. Шляхи вдосконалення бухгалтерського та податкового обліку основних засобів. Економічний простір. 2010. № 40. С. 226-240.
21. Коваль О.М. Розширене відтворення основних засобів сільського господарства на інноваційній основі. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). 2012. №2(18). Том 1. С. 187-193.
22. Концептуальна основа фінансової звітності від 03.03.2020. URL:

[https://mof.gov.ua/storage/files/2019_RB_ConceptualFramework_ukr_АН%20\(2\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/2019_RB_ConceptualFramework_ukr_АН%20(2).pdf).

23. Косова Т.Д. Амортизація як інвестиційний ресурс підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2003. № 9(27). С. 157 – 166.
24. Косова Т.Д., Овсяк Н.В., Березовська О.О. Обліково-аналітичне забезпечення операцій із необоротними активами в системі формування і контролю амортизаційної політики підприємства. Інфраструктура ринку. 2021. Вип. 60/21. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/60-2021>
25. Крїчка Н. М. Методика та організація обліку і аналізу основних засобів. Економіка & держава. 2009. №6. С.73-75.
26. Кругляк Б., Гуменюк А. Аудит основних засобів промислових підприємств: методичний аспект. Бухгалтерський облік і аудит. 2007. № 7. С. 50-58.
27. Кузьмін О.Є., Стельмах Х.П. Класифікація основних засобів підприємств. Науковий вісник НЛТУ України. 2010. Вип. 20.14. С. 263-267.
28. Кузьмович П.М. Особливості обліку основних засобів, утримуваних для продажу. Вісник ЖДТУ. 2010. №3(53). С. 135-136.
29. Кучеренко Т., Шайко О. Формування інформації про основні засоби у примітках до річної фінансової звітності. Бухгалтерський облік і аудит. 2007. №6. С.38-41.
30. Легостаєва О.О., Серьогіна Ю.С. Напрями підвищення ефективності основних засобів підприємства. Вісник Університету банківської справи Національного банку України. 2012. №1(13). С. 208-211.
31. Ловінська Л.Г. Оцінка в бухгалтерському обліку: монографія. К.: КНЕУ. 2006. 253 с.
32. Лозовицький С.П. Особливості визначення суттєвості відповідно до вимог міжнародних стандартів аудиту. Економіка і організація поліграфії. 2006. № 2(10). С. 65 – 71.
33. Мазуркевич І.О. Оцінка ефективності використання основних засобів на підприємстві. Формування ринкових відносин в Україні. 2008. № 2. С. 91-94.
34. Мазуркевич Є.Г., Овсяк Н.В. Проблемні питання обліку основних засобів.

- Розвиток економіки та бізнес-адміністрування: наукові течії та рішення: матер. II міжн. наук.-техн. конф. (21 жовтня 2021 р., м. Київ). К.: НАУ. С. 244-246.
35. Мастерна М.М., Смолоник Р.Ф. Проблеми щодо заходів з підвищення ефективності використання основних засобів на підприємствах в сучасних умовах кризової ситуації. Вісник Національного технічного університету «ХПІ». 2011. №21. С. 134-140.
36. Малишев І.В. Проблемні питання обліку основних засобів. Фінанси, облік і аудит. 2009. №13. С. 256-261.
37. Maletska O., Aleksandraviciute V., Maletskiy Y. International experience: tax administration of Lithuania and Ukraine. Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти: матеріали V міжнар. науково-практ. інтернет-конференції. 22-23 березня 2023 р. Львів: ЛНУП, 2023. Ч. 2. С.26-27
38. Мирончук З., Ціцька Н., Андрушко Р., Малецька О. Трансформація системи бухгалтерського обліку в умовах розвитку цифрових технологій. Вісник Львівського національного університету природокористування. Серія Економіка АПК. 2023. № 30. С. 52-58.
39. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів: наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003р. № 561. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03#Text>
40. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів від 28.03.2013 № 433. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/card/v0433201-13>
41. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. 27.12.2019. URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-audit>
42. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 "Основні засоби" від 29.03.2021. URL: https://www.mof.gov.ua/storage/files/IAS%2016_ukr_2020.pdf
43. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 20 «Облік державних грантів і

- розкриття інформації про державну допомогу» від 30.10.2018. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IAS-20-ukr_2016.pdf
44. Муріна Т. С. Шляхи ефективності використання основних засобів на промисловому підприємстві. Держава та регіони. 2007. №6. С. 75-83.
  45. Нусінов В.Я., Рябикіна К.Г. Проблемні питання аналізу стану, ефективності придбання та використання основних засобів підприємства. Вісник КТУ. 2011. №28. С. 260-263.
  46. Овсюк Н.В., Березовська О.О. Вплив амортизації необоротних активів на формування амортизаційної політики підприємства. Розвиток економіки та бізнес-адміністрування: наукові течії та рішення: матер. II міжн. наук.-техн. конф. (21 жовтня 2021 р., м. Київ). К.: НАУ. С. 233-235.
  47. Островерха Р.Е. Шляхи удосконалення організації обліку основних засобів. Науковий вісник Національного університету ДПС України(Економіка, право). 2009. № 4(47). С. 133-140.
  48. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. URL: <http://www.sfs.gov.ua/>
  49. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
  50. Павленко О.П. Оптимізаційна факторна модель рентабельності основних фондів в аспекті фінансового забезпечення їх відтворення. Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Випуск 3. Том 1. Економічні науки. 2011. С. 203-208.
  51. Петруня Н.В. Класифікація активів підприємств з урахуванням міжнародних стандартів фінансової звітності. Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. 2010. №1. С. 235-242.
  52. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755- VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
  53. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України від 02.0.9.2014. № 879. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>

54. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
55. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві: Закон України від 16.01.2020 № 466-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-20#Text>
56. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів : Наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003 № 561. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03#Text>.
57. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2000 № 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00#Text>
58. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби": Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text> (дата звернення [10.10.2023](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text)).
59. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність» Наказ Міністерства фінансів України від 07.11.2003 № 617. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03#Text> (дата звернення 24.10.2023).
60. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів» Наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2004 № 817. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-05#Text>
61. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text>
62. Про затвердження типових форм первинного обліку: Наказ Міністерства статистики України від 29.12.1995 року № 352. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0352202-95#Text>.

63. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/RE26142?an=1>
64. Про Примітки до річної фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.2000 № 302. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0904-00#Text>
65. Про скасування та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Державної служби статистики України, Міністерства статистики України та Державного комітету статистики України : Наказ Державної служби статистики України від 22.10.2021 № 266. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0266832-21#Text>.
66. Саєнко С.Г. Методологія аналізу економічної ефективності використання та відтворення основних засобів. Вісник Національного технічного університету «ХПІ». 2012. №13. С. 116-120.
67. Семейон В. С. Поняття необоротних активів, їх класифікація та склад. Вісник Житомирського державного технологічного університету: економічні науки. 2009. № 3. С. 161-167.
68. Серьогіна Ю.С. Аналіз основних засобів в системі управління підприємством. Збірник наукових праць науково-практичної конференції II туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з напрямку «Бухгалтерський облік, аналіз і аудит». Запоріжжя: ЗНУ. 2011. С. 237–242.
69. Серьогіна Ю.С. Напрями підвищення ефективності використання основних фондів. Проблеми обліку, аналізу і аудиту в умовах ринкової трансформації економіки: Матеріали 3-ї Міжнародної студентської наукової конференції. Львів: ЛІБС УБС НБУ. 2010. С. 211-213.
70. Ужва А.М., Бубліс Д.Ю. Особливості обліку необоротних активів у міжнародній і вітчизняній практиці та шляхи його удосконалення. Інноваційна економіка. 2013. №1(39). С. 286-288.
71. Федоронько Н.І. Облік і внутрішньогосподарський контроль необоротних

матеріальних активів на підприємстві : дис. канд. екон. наук : Тернопільський національний економічний університет. Тернопіль. 2011. 192 с.

72. Ціцька, Н. Малецька О., Мирончук З. Оцінка податкових платежів сільськогосподарських підприємств в системі наповнення бюджету львівської області. Аграрна економіка. 2023. Т.16, №1-2, С. 44-55